

ÖSTERSUNDS
KOMMUN
STAAREN TJIELTE

PROJEKTRAPPORT: KRETSLOPPSPARK

Arena för storskaligt återbruk med fokus på utbildning och entreprenörskap

Projektperiod 2021-02-25 till och med 2022-03-25

Kika's Upcyclinggalleria. Illustration: Tenbom

ÖSTER
SUND

”När invånarna i Östersund besöker den nya kretsloppsparken kommer de att få se sitt avfall med helt nya ögon...”

Inledning

Östersunds kommun expanderar och i takt med att kommunen växer ökar också besökstrycket på den centralt placerade återvinningscentralen i Odenskog. Fler fordon och trånga ytor har skapat en trafiksituation med ökade olycksrisker.

Samhället ställer också högre krav på cirkulära kretslopp av material vilket också ökar trycket på att kunna tillgodose näringslivets och medborgarnas möjlighet till återvinning och återbruk.

Det finns en tydlig politisk målsättning att Östersunds kommun möter medborgare och andra intressenter genom ett mer cirkulärt och medvetet agerande. Dessa målsättningar förtydligas i kommunens näringslivsstrategi som beskriver att kommunen ska arbeta och möjliggöra för fler initiativ och satsningar kopplat till ökad cirkulär ekonomi och cirkulära processer, vilket går hand i hand med den nationella strategin för cirkulär ekonomi.

Den här utredningen med tillhörande förslag har tagit fasta på kommunens höga ambitioner kring cirkulär ekonomi som verktyg för att nå miljö- och klimatmålen samt de globala målen i Agenda 2030. Men också de möjligheter det ger i form av företagande, sysselsättning, innovation och en inkluderande samhällsutveckling.

Brev från en besökare på Östersunds kretsloppspark år 2029...

Hej,

Här har de byggt ett område som förlänger livet och där ändstationen avskaffats, eller åtminstone är avlägsen. Här eldar de inte upp energin - utan paketerar om den så att den kan användas igen. En grön plats där människor och prylar utvecklas...

Ljuden jag hör här är kaffemaskinens puttrande, symaskinens surrande, hyvelns rytmiska swishande, klafset från målarfärg och barnens skratt från lekparken. Även det elektroniska ljudet av en swishbetalning när en pryl eller plagg byter ägare. Det luktar citrus från juicepressen, tjärsmorning från tapetseraren och absolut damm från redan lästa böcker. Här ser jag möjligheterna växa fram när människor får en meningsfull sysselsättning, men också företagen som hittat en twist på sin affärsidé så att den blir ännu mer hållbar.

Jag ser också potentialen i vardagsting som får en ny funktion eller blir uppfräschade, kreativiteten i konstverk, den biologiska reningen av dagvattnet som blomstrar och drar till sig fjärilar och fåglar.

Besökarna på plats gör ett stopp på väg till eller från fjällen. Men det är också de som varit på Jamtli, sett Arnljot och är på väg till Döda fallet. Publiken från världscupen värmer upp sig med varm mat mellan de olika tävlingarna, inspireras av verksamheterna, och lär sig om materialens långa liv. Naturligtvis är det en plats för den som har material att lämna ifrån sig, för förädling till renoverade prylar och bara ytterst lite som ej är återvinningsbart... (alltså till förbränning)

På kaféet sitter lastbilschauffören som ska köra långtradaren med "ej återvinningsbart" till en förbränningsanläggning. Hen tuggar långsamt på sin panini (med råvaror från livsmedelsbutikernas svinn), lyssnar på musik och läser en bok. Det verkar dröja innan släpen är fyllda så att det blir lönsamt att köra iväg...

Vänliga hälsningar
från Östersund

Innehållsförteckning

Inledning	2
Brev från en besökare på Östersunds kretsloppspark 2029	3
Innehållsförteckning	4
Sammanfattning	6

Koncept och affärsidé

En del av Östersunds omställning till cirkulär ekonomi	8
--	---

Utformning

Kretsloppsparken skapas av 6 zoner	9
--	---

Ett levande exempel på återbruk.....	10
--------------------------------------	----

Placering

Norr 1:20 är den placering vi tycker är mest lämplig för en kretsloppspark	11
--	----

Verksamheter

Personligt bemötande, digitala hjälpmedel och återbruk i fokus.....	12
---	----

Kretsloppsparken bygger på samarbeten	12
---	----

Arbetsmarknadsåtgärder

Inte kärnverksamhet men en stor möjlighet.....	15
--	----

Organisation

En övergripande organisation som driver är ett måste för framgång över tid.....	16
---	----

Kommunikation

Ett gemensamt marknadsfönster skapar attraktivitet	17
--	----

Utvecklingsmöjligheter

Så skulle kretsloppsparken kunna utvecklas på sikt.....	17
---	----

Finansiering

En liten del finns redan budgeterat men mycket mer behövs.....	19
--	----

176 miljoner i finansieringsstöd finns att söka för övergång till cirkulär ekonomi	19
--	----

Komplex projekt som berör hela kommunorganisationen.....	19
--	----

Kostnader

Uppskattade kostnader	20
-----------------------------	----

Ej uppskattade kostnader.....	20
-------------------------------	----

Uppdrag

Uppdrag från Kommunfullmäktige och Teknisk nämnd	22
--	----

Bakgrund

Globalt problem men lokala lösningar.....	23
---	----

En beteendeförändring är avgörande och det brådskar.....	23
--	----

Metod

Metod för att utreda intresse	24
-------------------------------------	----

Metod för att utreda förslag på placering	27
---	----

Organisation	28
---------------------------	----

FÖRSLAG

EKONOMI

UTREDNING

Omvärldsanalys

Tillgänglighet är viktigast.....28

Intressenter

Så här tycker de vi pratat med29

Resultat från workshop och frukostseminarium33

Lagar och regler34

Kommunen ska enligt lag arbeta för återbruk.....35

Hur gör andra kommuner?

Många har redan kommit långt och planerar för nästa steg35

Placering

Läget, läget läget38

Norr 1:20 - den placering vi tycker är mest lämplig för en kretsloppspark39

Verksmon - reservalternativ i konkurrens med plats för elintensiv industri42

Gemensamt för de två placeringar som ej bedöms vara lämpliga44

Gräfsåsen - en placering i anslutning till Gräfsåsens avfallsanläggning45

Furulund - den östra delen är mindre problematisk än den västra.....47

Bilagor 49**Namnlista** 49

Sammanfattning

Vi föreslår en kretsloppspark med fokus på storskaligt återbruk, utbildning och entreprenörskap

Där bedriver kommunen insamling och materialsortering. Försäljning av varor som lämnats in sker via samarbete med kommersiellt drivna butiker. Några butiker är på plats i kretsloppsparken, men det mesta säljs via befintliga butiker i Östersund. Vi föreslår också att kretsloppsparken blir en plats för samarbeten med utbildningsaktörer samt forskning- och innovationsfrämjande verksamheter. Även delnings- och reparationstjänster kan ha en naturlig plats på kretsloppsparken.

I en kretsloppspark med Östersunds kommun som huvudansvarig, finns stor potential för individer utanför arbetsmarknaden att få möjlighet till meningsfulla arbetsuppgifter. Här kan de få den träning och erfarenhet som krävs för att senare ta sig in på den reguljära arbetsmarknaden där det finns behov av arbetskraft.

”Arena för storskaligt återbruk med fokus på utbildning och entreprenörskap”

Det viktigaste önskemålet som framförs är att det blir en tillgänglig placering

Vi möts av stort intresse och entusiasm då vi berättar om kommunens utredning om en kretsloppspark. Placeringen är avgörande för intresset hos företag och organisationer att bedriva sin verksamhet där. Återvinningscentralen i Odenskog är idag en av kommunens mest besökta platser.

Vi förordar området Norr 1:20 som placering för en kretsloppspark

Marken ägs för närvarande av Östersundshem. En dialog med dem är påbörjad av Mark- och exploatering.

Förslaget har en hög ambitionsnivå

Östersunds kommun tillhör den del av världen som konsumerar långt mer än vår planet och våra ekosystem klarar av. För att nå hållbara konsumtionsnivåer behövs nya system och nya beteenden. Här har kommunen en möjlighet att skapa förutsättningar till samhällets omställning till cirkulär ekonomi. Men också ta vara på dess möjligheter då det gäller nya branscher, arbetstillfällen och råvarukällor.

Projektet kommer att ta stora resurser i anspråk vid genomförande. Det är komplext och innefattar betydande samverkan med näringslivet. Detta kräver ett tvärfunktionellt synsätt där många förvaltningar i kommunen är involverade och driver helheten tillsammans.

Politiska uppdrag behövs hos andra förvaltningar (än Teknisk förvaltning) för att de ska kunna vara drivande.

En flytt av Odenskogs återvinningscentral är brådskande

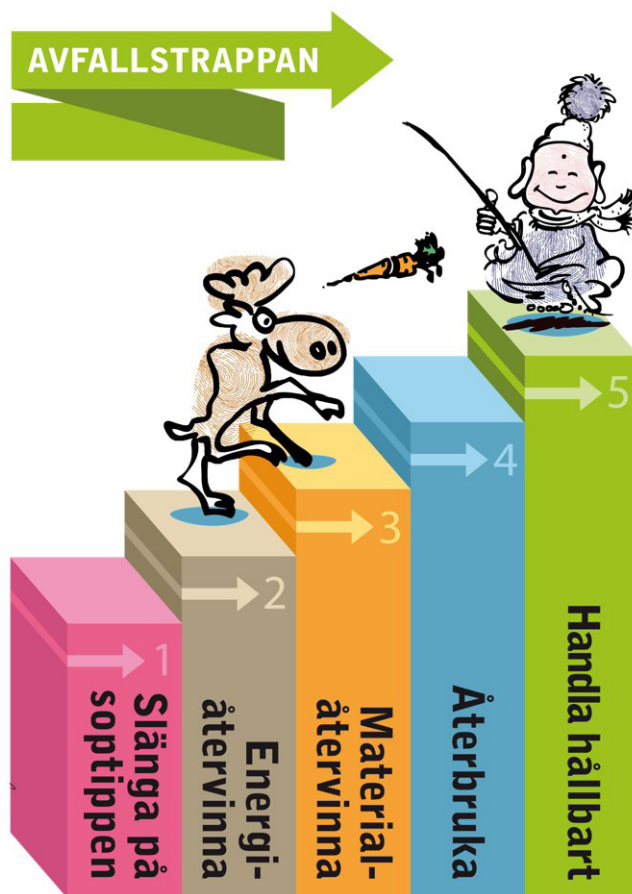
Det beror på att nuvarande yta inte klarar arbetsmiljö- och trafiksäkerhetskrav. På nuvarande återvinningscentral finns heller inte plats att utveckla verksamheten för att nå kommunens mål kring återbruk och återvinning.

Utredningens uppdrag har varit att undersöka vilka typer av verksamheter som lämpar sig och intresserar sig för att samarbeta eller bedriva sin verksamhet i en kretsloppspark. Uppdraget har också varit att utreda och föreslå lämplig placering för denna.

FÖRSLAG

Förslag

Följande förslag är baserat på de möten och dialoger som förts med medborgare, företag och andra potentiella samarbetspartners under utredningens gång. Utgångspunkten är att kretsloppsparken placeras relativt nära centrum och nära E14. De samarbeten som vi beskriver är en idé om hur det skulle kunna se ut och ska inte tolkas som överenskommelser.

Koncept och affärsidé

En del av Östersunds omställning till cirkulär ekonomi

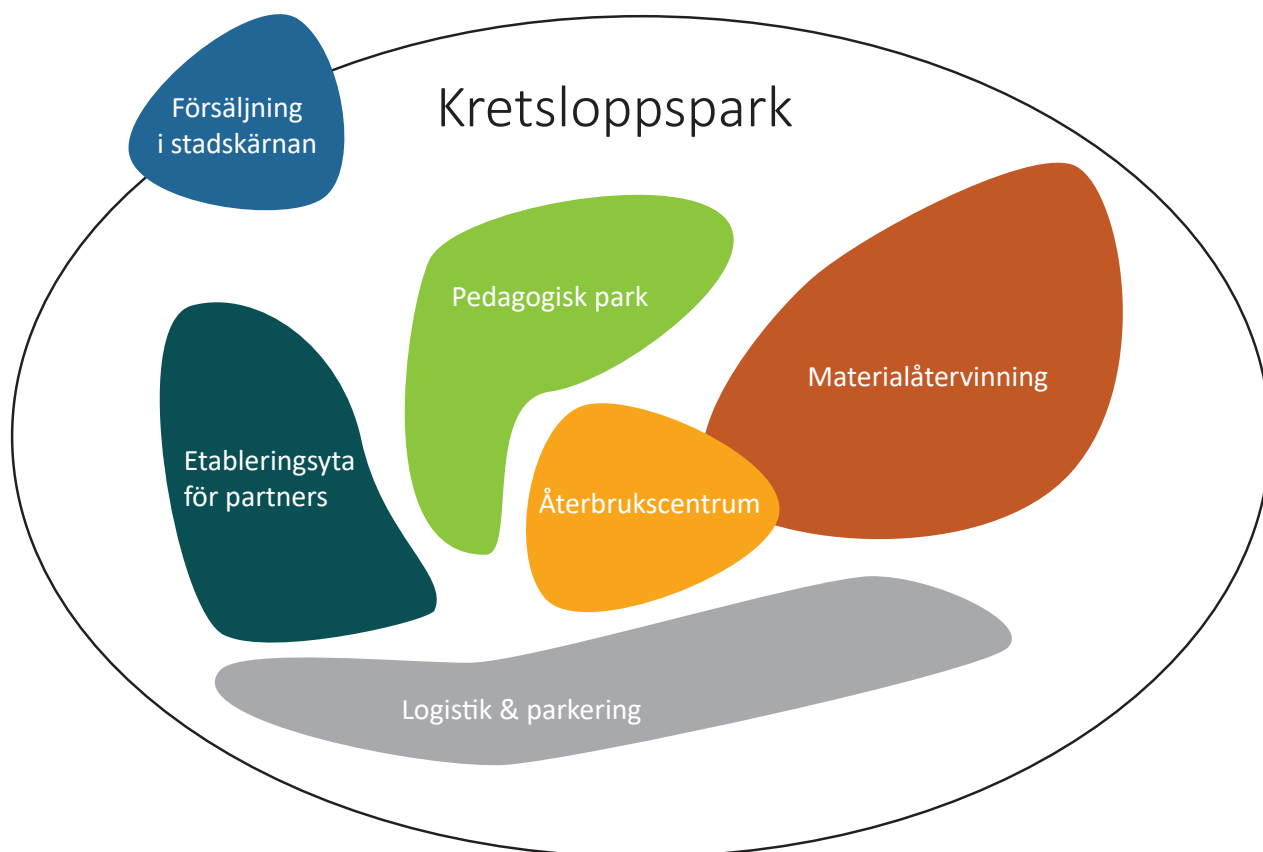
Kretsloppsparken skapar goda förutsättningar för besökaren att klättra i avfallstrappan, alltså att i första hand lämna sina prylar till återbruk, i andra hand till material- och energiutvinning. Kretsloppsparken ger inspiration och möjligheter till att handla hållbart och därmed nå översta steget i avfallstrappan.

Kretsloppsparken bygger på samarbete. Här samlas företag med cirkulära affärsidéer och reparation- och hantverkskompetens på samma arena som utbildning, inspiration, rekreation och forskning. Några butiker erbjuder produkter på plats på kretsloppsparken, men ett brett samarbete med stadens butiker ger kretsloppsparkens produkter flera nischade försäljningskanaler runtom i kommunen. På kretsloppsparken får våra prylar ett längre liv och människor får chans att utvecklas.

Utformning

Kretsloppsparken skapas av 6 zoner:

1. ÅTERBRUKSCENTRUM
Personlig mottagning av material som kan gå till återbruk, butiker, kurslokaler, verkstäder och café.
2. MATERIALÅTERVINNING
Sortering av material som går till återvinning.
3. ETABLERINGSYTA FÖR PARTNERS
Yta som möjliggör etablering av företag inom återbruksbranschen med mer platskrävande verksamhet.
4. PEDAGOGISK PARK
Grönområde med lärande miljö såsom lekpark och återbruksskulpturer.
5. LOGISTIK & PARKERING
Väl tilltagna ytor för in- och utfarter, parkering, laddplatser samt personaltransporter.
6. FÖRSÄLJNING I STADSKÄRNAN
Försäljning av varor på annan plats via butiker.

Hur ser en kretsloppspark ut? För att enas om en ungefärlig bild och vilka signaler vi vill skicka till besökarna har vi under utredningen arbetat med mängder av bildmaterial. Ovan syns en del av detta.

Ett levande exempel på återbruk

Så kan byggnader, inredning och grönområden inspirera till mer återbruk

Vi föreslår att byggnaderna i så stor del som möjligt byggs av återbrukat material eller flyttade byggnader. Även inredning kan byggas av återbrukat material.

Genom att märka upp olika återbrukade delar med information om ursprung visualiserar man vilka möjligheter som finns.

Vi föreslår också att det på området finns stora gröna ytor med pedagogiska lekstationer, fikabord samt en promenadslinga där besökarna kan inspireras av skulpturer tillverkade av återbrukat material.

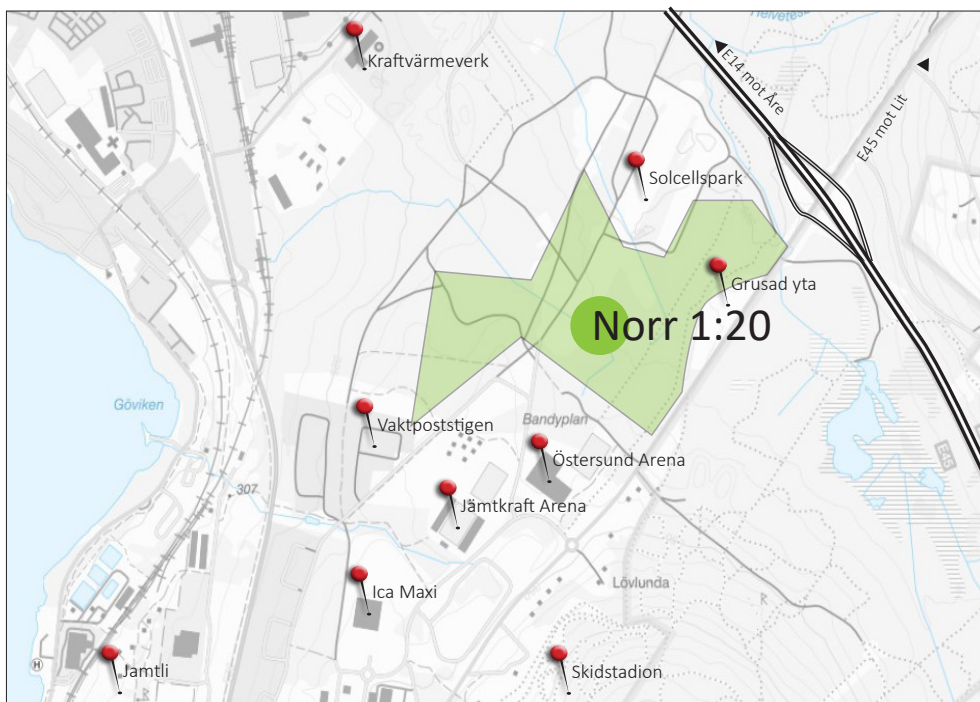
Detta gör kommunen till en förebild och platsen blir en inspiration till inspiration.

Placering

Norr 1:20 är den placering vi tycker är mest lämplig för en kretsloppspark

Återvinningscentralen i Odenskog är idag en av kommunens mest besökta platser. När vi pratar med våra medborgare är tillgänglighet det absolut viktigaste önskemålet vid en ny placering.

Fastigheten ägs inte av Östersunds kommun men en dialog är påbörjad av Mark- och exploateringsenheten med ägaren, Östersundshem.

Den ljusgröna markering visar hela området som är 33 hektar till ytan. En kretsloppspark enligt det koncept vi föreslår skulle behöva 5-7 hektar beroende av intresse från företag som vill etablera sig på området.

Därför föreslår vi Norr 1:20 ...

- Det är lätt att ta sig till och från platsen från hela kommunen. Platsen ligger väster om E14 vilket gör att de flesta besökare slipper korsa den. Det går stadsbuss till Arenaområdet. Området nås lätt via gång- och cykelvägar från Östersunds stad.
- Det är en tillräckligt stor yta för att kunna utveckla en kretsloppspark tillsammans med andra etableringar.
- Goda samverkansmöjligheter med kringliggande verksamheter.
- Vatten, avlopp, fjärrvärme, fiber finns i närområdet.
- Marken är i översiktsplanen tänkt för industriverksamhet och är inte lämplig för bostäder.
- För en mer detaljerad beskrivning av platsens förutsättningar, se avsnitt "Utredning". Där finns också en presentation av övriga utredda platser.

Verksamheter

Personligt bemötande, digitala hjälpmedel och återbruk i fokus
Vi vill att besökaren på kretsloppsparken ska få en positiv upplevelse. Vägen genom kretsloppsparken ska vara lätt att förstå, det ska vara smidigt att ta sig fram och besökaren ska känna sig säker på att den gör rätt. Den som lämnar ifrån sig något ska också känna förtroende för att sakerna tas om hand på ett så bra sätt som möjligt.

Kretsloppsparken bygger på samarbeten

Kommersiella och sociala företag, utbildningsorganisationer, föreningar och ett flertal av Östersunds kommuns kommunala förvaltningar skapar en helhet tillsammans. Här kan Destination Östersund ha en central roll och Kretsloppsparken kan ge en profilering av staden som skapar stolthet och innovativ anda hos stadens företag och medborgare.

1. Återbrukscentrum

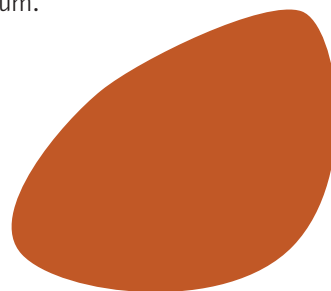
- **PERSONLIG MOTTAGNING FÖR ÅTERBRUK**
När besökaren lämnar material kommer den först in i en mottagningshall där personlig hjälper till att sortera ut allt som kan återbrukas. Vad som väljs ut för återbruk kan variera beroende på efterfrågan hos kretsloppsparkens samarbetspartners. Därefter kan man fortsätta till sortering för materialåtervinning.
- **SMÅBUTIKER OCH REPARATION**
Utgångspunkten är att butikerna är nischade och drivs kommersiellt. Det kan också finnas möjlighet för sociala företag, exempelvis med delningsekonomi som affärsidé alternativt materialåterbruk.

- **BYGGBUTIK**
Byggbutik som säljer material från Kretsloppsparken. (Observera att kommunorganisationens eget återbruk av byggmaterial samt mellanlager inte ingår i det här skedet).
- **CAFÉ**
Med varor tillagat av matsvinn från lokala livsmedelsbutiker och kanske även egen odling.
- **SHOWROOM/UTSTÄLLNINGSYTA**
Möjlighet för samarbetsföretag att visar upp sina produkter. Kan samordnas med befintliga ytor i café, eventuell foajé eller liknande. Men även byggnaden i sig kan vara en inspirationskälla om den byggs av återbrukade byggdelar och material.
- **UTBILDNINGSVERKSAMHET**
Längre och kortare kurser för vuxna i samverkan med utbildningsaktörer. Skolelever har möjlighet att komma på studiebesök kombinerat med kreativt skapande och samtal om hållbarhet.
- **TESTLABORATORIUM OCH VERKSTÄDER FÖR ÅTERBRUK**
I testlaboratoriet finns möjlighet för entreprenörer och innovatörer att hyra plats för att testa och utveckla lösningar med målsättning att hitta avsättning för material där inga bra alternativ finns. På så sätt stimuleras skapande av innovationer och nya företag.

Här kan också erbjudas praktik och arbetsträning inom återbruk dagtid samt kursverksamhet och fixotek för medborgare kvällstid. Vi ser efterfrågan på exempelvis verkstäder inom trä, textil, möbeltapetsering från flera utbildningsaktörer samt praktik- och arbetsträningsplatser från olika arbetsmarknadsaktörer.
- **LAGER OCH DISTRIBUTION**
Möjlighet att lagra varor för att klara toppar och samordnad distribution för varor som ska till butiker på andra platser. Finns inte lagerkapaciteten begränsas möjligheten till återbruk betydligt.
- **MATERIALBUTIK OCH VERKTYGSPPOOL**
Arbetsmarknadsenheten eller ett socialt företag kan driva verksamhet genom att ta tillvara insamlat material. Det kan exempelvis vara hjul, stolsben, gångjärn, knappar, blixtlås, textilier eller pysselmaterial. Ett samarbete kan ske med kommunens skolor, förskolor och äldreboende som erbjuds material till slöjd- och pyssel. Även uthyrning av begagnade verktyg och redskap är en möjlighet att utveckla. Dessa verksamheter kan också bearbeta prylar för återförsäljning i butiker i centrum.

2. Materialåtervinning

- **SMIDIG SORTERING FÖR MATERIALÅTERVINNING**
Flexibelt och lättillgängligt utrymme för sortering med utrymme för förändrade behov för att skapa en funktionella återvinningsflöden.

- HÖG GRAD AV PERSONLIG SERVICE
Personligt bemötande gör besöket roligt och enkelt att sortera rätt.
- HÖG GRAD AV DIGITALA HJÄLPMEDEL
Interaktiva datorskärmar och digitala hjälpmedel gör informationsinhämtning enkel.
- SNABBFIL MED STOPP INTILL CONTAINER
För den som är van besökare och vet hur man sorterar.
- PARKERA OCH SORTERA I LUGN OCH RO
Möjlighet att ställa bilen och gå runt och sortera utan att känna sig i vägen för den som vill ha ett snabbare tempo.
- ÖPPET DYGNET RUNT
Möjlighet för besökare att efter utbildning få tillgång till delar av parken efter ordinarie stängningstid. Området kameraövervakas. m

3. Etableringsområde för partners

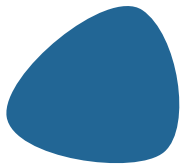
- TILLVÄXT PÅ OMRÅDE
Fler företag lockar fler besökare och skapar attraktivitet. Det är därför viktigt att skapa möjligheter för etablering av verksamheter inom återbruksbranschen på området. Det kan locka företag som exempelvis IKEA Cirkulärbutik.

4. Pedagogisk park

- GRÖNOMRÅDE MED LÄRANDE MILJÖ OCH REKREATION
Parken erbjuder besökaren en lummig plats för rekreation och utflykt. Här finns promenadslinga med inspirerande skulpturer av återbrukat material och pedagogiska lekstationer för barnen med temat återbruk och återvinning. Grönområdet ska även utformas för att visa på vad man kan göra för att gynna hotade växter och djur.
- DAGVATTEN
Kretsloppsparkens hårdlagda ytor ramar in av ett grönområde som kan nyttjas för dagvattenhantering.
- STUDIEBESÖKSOMRÅDE
Samarbeten med andra aktörer inom hållbarhetsområdet kan vara intressant, exempelvis biologisk mångfald tillsammans med stadsodlingsgrupp eller förnybar energi-produktion i samarbete med närliggande solcellspark med mera.

5. Logistik och parkering

- SMART LOGISTIK
Smart utformning av in- och utfarter och utrymme för eventuell köbildning inne på området. Intern trafik och arbetsfordon hålls åtskilt från besökare.
- PARKERING OCH LADDPLATSER
Gott om plats för parkering av cyklar och personbilar med släp. Snabbladdare ska finnas för besökare och ökar attraktiviteten för kretsloppsparkens företag.
- KOLLEKTIVTRAFIK
Möjlighet att ta sig till parken med kollektivtrafik ska finnas, både för besökare till parken och för personal.

6. Försäljning i stadskärnan

- **EXTERNA BUTIKER**
Produkter från kretsloppsparken kan säljas på andra platser i befintliga butiker eller biståndsorganisationer. Gemensam märkning kan beskriva att varan kommer från kretsloppsparken och kan betraktas som ett hållbart köp. Märkningen gör att återbruksarbetet synliggörs både på Kretsloppsparken och i andra delar av kommunen. Bilden till höger visar ett exempel på hur en gemensam märkning på en vara för försäljning kan se ut.
- **CENTRUMHANDEL**
Ett nära samarbete med centrumhandeln kan bidra till butikernas utveckling inom den cirkulära ekonomin.

Fritidsbanken

Det pågår i skrivande stund en intern process inom kommunen för uppstart av Fritidsbanken i vilken stadens medborgare får möjlighet att låna och testa sport- och friluftsutrustning kostnadsfritt. Beslut tas i budgetprocessen för 2023. I det fall Fritidsbanken startar upp är enheten Avfall Återvinning på Teknisk förvaltning positiv till att leverera sportutrustning som lämnas in då det verkar direkt avfallförebyggande och bidrar till kommunens målbild i Program för avfall. Ett sådant samarbete har sannolikt ännu bättre förutsättningar i en kretsloppspark där återbruk ligger i fokus för verksamheten.

Arbetsmarknadsåtgärder

Inte kärnverksamhet men en stor möjlighet

Med en satsning på cirkulär ekonomi, med Östersunds kommun som huvudansvarig, finns även en stor potential för individer utanför arbetsmarknaden att få en möjlighet till meningsfulla arbetsuppgifter.

Vi föreslår att en naturlig del i kretsloppsparkens koncept är att verksamheterna som bedrivs tar emot och drar nytta av den kompetens som finns hos personer som befinner sig inom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder. På denna plats finns möjlighet att växa och ta sig in på den reguljära arbetsmarknaden med stöttning av arbetsledare som har tro på individerna.

- **MÖJLIGHETER MED UPPHANDLING**
En möjlighet att skapa platser för arbetsträning och praktik är att ställa sociala krav vid upphandling. Det kan exempelvis vara ett anbudsförfarande där kommunen vill erbjuda företag vissa fraktioner från kretsloppsparken för återbruk och försäljning, till exempel cyklar eller it-produkter. En annan möjlighet är att använda sig av reserverad upphandling för att bedriva en viss verksamhet, till exempel café och därmed gynna socialt företagande. Detta går i linje med kommunens gällande "Näringslivsstrategi för hållbar tillväxt" och "Riktlinje för lokal arbetsmarknadspolitik".

- **KOMMUNENS BEHOV AV PRAKTIPLATSER OCH ARBETSTRÄNINGSPLATSER**
Redan idag finns ett stort behov av kvalitativa platser för personer som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Det handlar både om personer som är långt utanför och de som är relativt nära och exempelvis endast behöver en referens. En förutsättning är därför att arbetsuppgifterna har en bredd och flexibilitet i svårighetsgrad. Kretsloppsparken, enligt det koncept som föreslås, har goda möjligheter att bereda många platser.
- **ARBETSUPPGIFTER MED EN BREDD AV SVÅRIGHETSGRAD**
I en kretsloppspark finns stora möjligheter att få den erfarenhet och träning som behövs för att ta nästa steg, från den nivå man befinner sig på. Med en sådan möjlighet kan kommunen öka chanserna till att fler personer kan ta anställning på den ordinarie arbetsmarknaden.
- **BEHOV AV ARBETSKRAFT**
Det finns en brist på kompetens och arbetskraft och kommande pensionsavgångar kommer att förvärra situationen. Samtidigt finns grupper av människor som ofrivilligt står utanför arbetsmarknaden på grund av brist på vägar in i arbetslivet. Kommunen har redan en funktion för att matcha näringslivets behov med kompetens. Kretsloppsparken skulle kunna vara en samarbetspartner i det arbetet.

Organisation

En övergripande organisation som driver är ett måste för framgång över tid

En sammanhållande central samordning kommer att behövas för att hålla samman konceptet, utveckla och styra Kretsloppsparken i en gemensam riktning. Hur denna bör organiseras och vem som är huvudman är dock oklart. Vi ser att det kan bli svårt för en enskild kommunal förvaltning att driva detta. Det bör vara en relativt snabbfotad, neutral organisation med kommunal förankring och utan vinstintresse, med tydlig målsättning att vara drivande för att skapa en cirkulär samhällsomställning.

Kommunikation

Ett gemensamt marknadsfönster skapar attraktivitet

En gemensam webbsida är viktigt för att kunna samla information om vad en kretsloppspark är. Här finns möjlighet för butikerna att berätta om vad de erbjuder och kretsloppsparken att informera om aktuella event, kurser och om hur du kan återbruka och återvinna.

CENTRUM FÖR CIRKULÄR EKONOMI
ÖSTERSUND

OM KRETSLOPPSPARKEN | KONTAKT | NYHETSREV

VI ÄR KRETSLOPPSPARKEN | ÅTERBRUKSINSPIRATION | SORTERINGSGUIDE | ÖPPETTIDER | HITTA HIT

Bygg ditt eget
**TINYHOUSE
AV ÅTERBRUK**
Helgkurs 20-22 maj
med Frode Gåsbakk,
Trondheims Återbrukscenter
ANMÄL DIG SENAST 15 APRIL

**100% ÅTERBRUK PÅ
OPERAN**
Föreläsning 9/4 av
Nina Sandström,
kostymör, Operan

**VATTEN
STAN ÄR FULL
AV VATTEN**
Föreläsning 22/5 av
Olle Eriksson,
Östersunds kommun

**KÄRLEK SOM
HÅLLER**
Föreläsning 10/8 av
Edvard Ekholm,
personal shopper, NK

Kalendarium 2025

**DET HÄR HÄNDER
PÅ KRETSLOPPSPARKEN**

- **INVIGNING AV
SKULPTURSTIGEN 30/8**
Möt konstnärerna som berättar.
Vi bjuder alla barn på fika
- **FORSKARFREDAG 12/9**
Om byggåterbruk med Miuns
forskare från Ekotekniklinjen

Bilden visar ett exempel på hur kretsloppsparkens webbplats skulle kunna se ut.

Utvecklingsmöjligheter

Så skulle kretsloppsparkens område kunna utvecklas på sikt

- **ETABLERING AV FLER FÖRETAG OCH VERKSAMHETER SKAPAR ÅTERBRUKSKLUSTER**
Initiera satsningar för att få fler företag inom återbruksbranschen att etablera sig på området och att nya företag startar upp.
- **PLATS FÖR KOMMUNENS INTERNA MELLANLAGER FÖR BYGGÅTERBRUK**
Det pågår ett arbete för att starta upp ett utökat och mer systematiskt återbruk av kommunens eget bygg- och rivningsmaterial. Ett fysiskt mellanlager för dessa material utreds. Att lagret etableras i närheten av kretsloppsparken är en möjlighet.
- **SAMLAVFALL ÅTERVINNING PÅ SAMMA PLATS**
En möjlig utveckling i framtiden är att på sikt samla hela enheten avfall återvinning genom att bereda plats för kontor, garage för sopbilar och personalutrymmen även för insamlingspersonal. Detta ger möjligheter att effektivisera användandet av personalen och kan skapa mer varierande arbetsuppgifter. Det skulle även göra att vi minskar på tung trafik i Odenskog.

EKONOMI

Finansiering

En liten del finns redan budgeterat men mycket mer behövs

I budget för 2023 finns 350 000 kronor och 2024 finns 15 miljoner avsatt för att ersätta Odenskogs återvinningscentral med en större anläggning på en ny plats. Ytterligare 20 miljoner är önskat för 2025. Detta kan bekosta en del av den föreslagna kretsloppsparken, men ytterligare medel krävs för att bygga hela anläggningen.

176 miljoner kronor i finansieringsstöd finns att söka för övergång till cirkulär ekonomi

Under arbetets gång har vi stött på ett antal finansieringsprogram eller fonder med utlysningar för medfinansiering av projekt som syftar till förebyggande av avfall och övergång till en cirkulär ekonomi. Kanske är den mest intressanta hittills den Europeiska regionala utvecklingsfonden, ERUF.

EUROPEISKA REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN

Vid kontakt med representanter från Region Jämtland Härjedalen och den regionala utvecklingsfonden för Mellersta Norrland, bedöms möjligheterna att kunna söka medfinansiering för satsningar i likhet med detta förslag goda. Det är framför allt Programområde 2:6 "Främja övergången till en cirkulär ekonomi" som är aktuell.

- Totalt i programmet finns 176 miljoner att söka
- Upp till 40 % medfinansiering är möjlig
- Stöd ges för insatser fokuserade på kunskapsuppbyggnad, produktion och processer som leder till implementering och utveckling av cirkulära produkter och cirkulära processer. Det omfattar även utveckling av tjänster, affärsmodeller och produktdesign som styr mot cirkuläritet.
- Även investeringar för uppbyggnad av miljöer för teknisk utveckling, testmiljöer och miljöer som möjliggör kommersiell produktion av cirkulära lösningar, inklusive säkerställande att återbruk och återvinning av material sker i en hållbar och giftfri kedja kan stödjas.

Komplex projekt som berör hela kommunorganisationen

Förslaget har en hög ambitionsnivå för att klara det storskaliga återbruket samhällsomsättningen behöver. Vid genomförande kommer projektet att ta mycket resurser i anspråk. Det innebär ett komplext projekt som innefattar betydande samverkan med näringslivet.

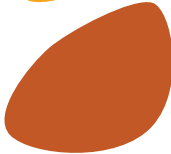

Detta kräver ett tvärfunktionellt synsätt där många förvaltningar i kommunen är involverade och driver helheten tillsammans. I dagsläget samverkar utredningen med flera förvaltningar, men politiska uppdrag saknas i dagsläget hos andra förvaltningar för att kunna vara drivande.

I liknande satsningar i andra kommuner, till exempel Umeå, Härnösand och Åre är det andra än avfallsorganisationen som driver frågor kopplat till näringsliv och arbete i samband med satsningar på återbruk. Inte sällan är arbetsmarknadsenheter eller näringslivsenheter drivande medan avfallsorganisationen står som leverantör av material och produkter.

Kostnader

Följande kostnadsuppskattning bygger på tidigare beräkningar av en ny återvinningscentral, samt uppgifter ifrån andra kommuners satsningar på kretsloppsparkar. Nedanstående kostnader ska ses som mycket grova uppskattningar. I dagsläget är det dessutom mycket svårt att uppskatta kostnader för byggmaterial och entreprenadkostnader, eftersom marknaden påverkas av oroliga omständigheter i omvärlden.

Uppskattade kostnader

• ÅTERBRUKSCENTRUM Mottagningshall, verkstäder, café, småbutiker, utbildning, byggbutik, personalutrymmen, varmlager, kallt lager	60 miljoner kronor	
• MATERIALÅTERVINNING Ramper, stödmurar, garage, förråd, tvätthall, värmekurar personal, digitala hjälpmedel, inventarier	40 miljoner kronor	
• ETABLERINGSOMRÅDE FÖR PARTNERS Infrastruktur som VA, värme, dagvatten	5 miljoner kronor	
• PEDAGOGISK PARK Dagvatten, gångstigar, lekplats, staket, belysning och grindar	10 miljoner kronor	
• LOGISTIK & PARKERING Vägar, parkeringsplatser, laddplatser, staket, belysning och grindar	20 miljoner kronor	
• ÖVERGRIPANDE KOSTNADER Tillstånd, konsulter mm.	5 miljoner kronor	
TOTALT UPPSKATTAD KOSTNAD	140 miljoner kronor	

Ej uppskattade kostnader

Det finns av naturliga skäl ett antal kostnader som inte ingår i uppskattningen eftersom det finns många osäkerhetsfaktorer kopplat till val av plats. Ett exempel är kostnad för markköp.

“Att avancera i avfallstrappan kostar, att inte avancera kostar betydligt mer...”

Andreas Svendsen, miljöstrateg och projektledare på Mölndals stads tekniska förvaltning

UTREDNING

Uppdrag

Uppdrag från Kommunfullmäktige och Teknisk nämnd

Kommunfullmäktige beslutade den 21 november 2019 att ge Teknisk förvaltning/Avfall Återvinning i uppdrag att genomföra en förstudie gällande förslag på placering och utformning av en ny, större återvinningscentral, i Östersund för att hantera dagens och framtidens besöksantal med förbättrad trafiksäkerhet.

Den 10 december 2020 gav Teknisk nämnd ett förtydligande om att de önskar att inriktningen är att en kretsloppspark ska anläggas och beslutade den 28 januari 2021 att ge Teknisk förvaltning i uppdrag att:

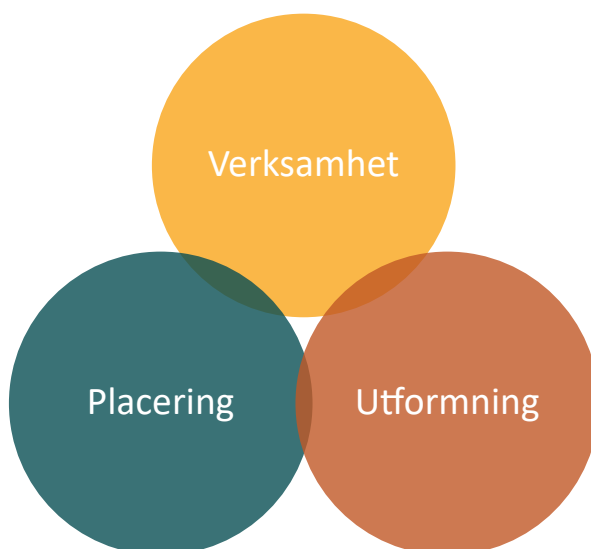
1. Att utreda vilka typer av verksamheter som lämpar sig för att ligga i närhet av en ÅVC och i en Kretsloppspark, vilka intresserade företag och andra aktörer som finns i kommunen och vilka behov som efterfrågas med avseende på placering och utformning.
2. Att en utredning om lämplig placering av en ny återvinningscentral genomförs där utrymme finns för att skapa en kretsloppspark i anslutning till anläggningen baserat på utredningen i punkt 1.
3. Avfall Återvinning samverkar med Miljö- och Samhällsbyggnad, Mark- och exploatering samt Näringslivskontoret inför fastställande av utredningen.

Styrgruppen har kompletterat uppdraget med att:

4. Ta fram ett förslag konkret förslag på tänkbar utformning (ej detaljprojektering).

Område Strategi och styrning har även önskat att:

5. Utredningen undersöker om en Fritidsbank kan vara en del av en kretsloppspark.

Bakgrund

Återvinningscentralen i Odenskog är för liten. Den är så liten att det varje dag är problem med arbetsmiljön och trafiksituationen. Det finns inte heller möjlighet att utveckla verksamheten efter ändrade behov och möjligheter.

Globalt problem men lokala lösningar

Vi har bara en jord, men i Sverige konsumerar vi som om vi hade fyra jordklot, vilket kan jämföras med genomsnittet för alla länder som ligger på 1,7 jordklot.

Östersunds kommun har satt upp politiska mål för ett mer cirkulärt och medvetet agerande och att möjliggöra högre återvinningsgrad, minskad konsumtion och minskade avfallsmängder. Det är ett arbete som har påbörjats men behöver utvecklas ytterligare om vi ska lyckas med våra målsättningar och kunna bidra till de globala miljömålen.

I grund och botten har det att göra med hur vi producerar och köper nya produkter och tjänster. Vi i Östersunds kommun behöver ställa om till ett mer cirkulärt samhälle tillsammans med övriga världen.

I Sverige konsumerar vi som om vi hade fyra jordklot.

En beteendeförändring är avgörande och det brådskar

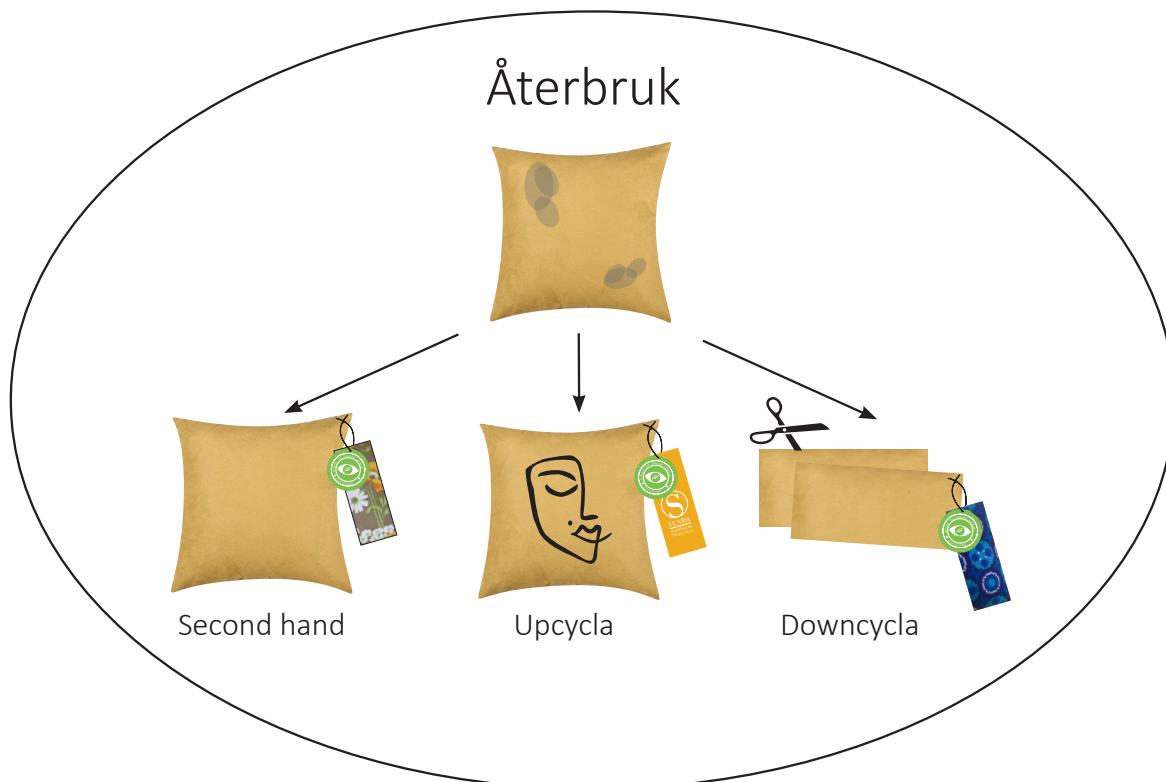
För att lyckas med att ställa om till hållbara konsumtionsnivåer är det avgörande att vi blir fler som tänker igenom vilka andra alternativ som finns innan vi köper nytt, exempelvis reparera det vi redan har, lånar, hyr och om vi faktiskt behöver köpa något, handlar begagnat.

I ett hållbart och cirkulärt samhälle är normen att det man köper är återbrukat eller tillverkat av återvunnet material. Väljer man att köpa nytt ska det vara få och hållbara produkter. Genom en kretsloppspark vill vi skapa förutsättningar för att våra medborgare kunna konsumera hållbart och låta sina ägodelar få ett längre liv

Ny lagstiftning gör att kommunen behöver ta ansvar och informera om återbruk och återvinning. Här har kommunen en möjlighet att skapa förutsättningar till samhällets omställning till cirkulär ekonomi. Enligt kommunens program och strategi för avfall ska kommunen också vara en förebild. Vi måste växla upp rejält och nå nya målgrupper för att öka volymen återbrukat material.

Genom en kretsloppspark har vi möjligheten att bilda en arena för detta. Här har vi chansen att nå många av våra medborgare då återvinningscentralen i Odenskog redan idag är en av kommunens mest besökta platser med cirka 200 000 besökare per år.

Det finns många duktiga aktörer inom second hand, men det räcker inte med dagens utbud - vi måste göra mer för att nå nya målgrupper och öka volymerna av återbruk.

Metod

Metod för att utreda intresse

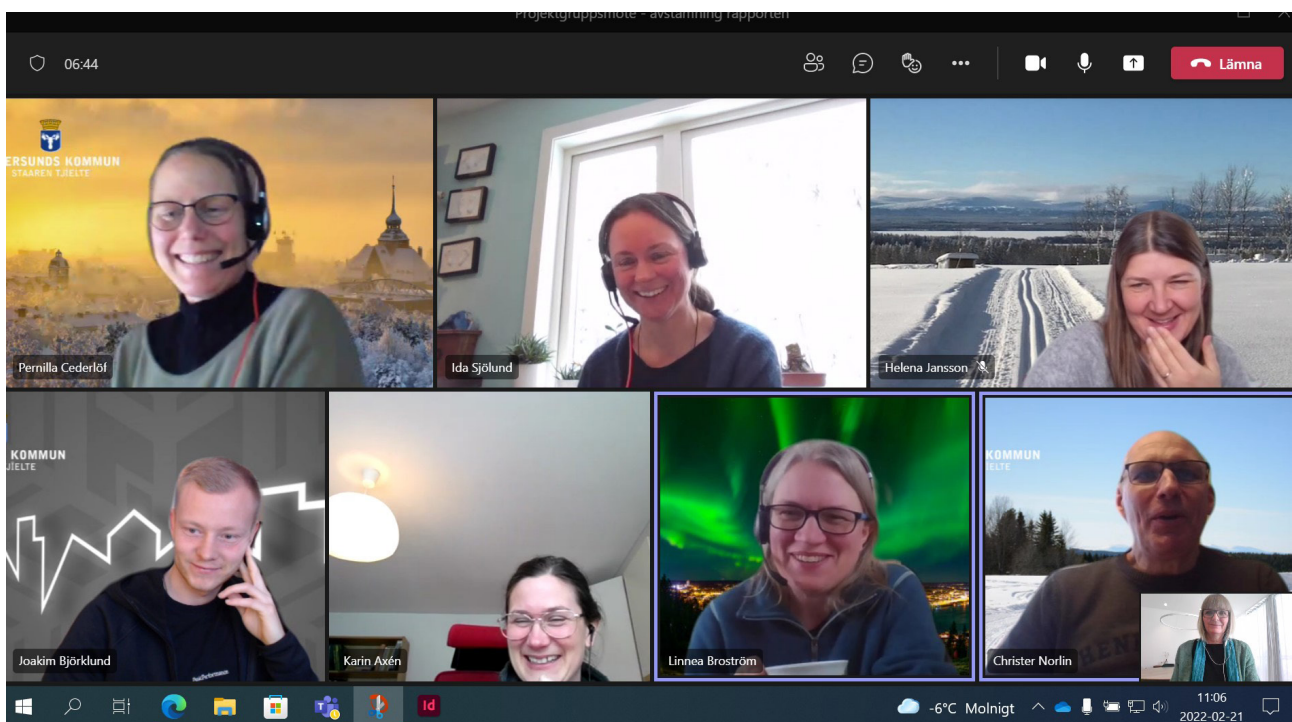
Vi har arbetat för att träffa så många intressenter som möjligt för att få en god uppfattning om önskemål, behov, erfarenheter och samarbetsmöjligheter.

Följande aktiviteter har projektet genomfört:

- **OMVÄRLDSANALYS**
Vi har genomfört en omvärldsanalys med syfte att ta reda på hur andra kommuner har gått tillväga i sitt arbete med att öka återbruk och återvinning genom olika lösningar och varianter av kretsloppsparkar.

- DIALOGMÖTEN
Dialogmötena har genomförts med varje aktör enskilt och hela eller delar av projektgruppen/referensgruppen har deltagit. Frågeställningarna har varit öppna kring idéer om en kretsloppspark i Östersunds kommun och kopplat an till respektive aktörs affärsinriktning eller expertområde.
 - STENA
 - LUNDSTAMS
 - DESTINATION ÖSTERSUND
 - DIÖS
 - PEAK INNOVATION
 - BRUKAT
 - COOMPANION
 - JÄMTLANDS AUKTIONSBYRÅ
 - SHOPPIS
 - LAGG & HOJ
 - SPILLOTEKET
 - STUDIEFÖRBUNDET VUXENSKOLAN
 - FOLKUNIVERSITETET
 - SAMHALL
 - BISTÅNDSORGANISATIONERNA
Röda Korset, Pingstkyrkan, Erikshjälpen och Robin Hood
 - GRÄFSÅSEN
 - REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN
- INSPIRATIONSEMINARIUM/WORKSHOP
Den 4 juni anordnades en digital workshop för att skapa intresse och dialog kring frågan om kretsloppspark i Östersund. Ett hundratal personer deltog under den halvdag som workshopen genomfördes. Bland deltagarna fanns representanter från fastighetsbranschen, utbildningsaktörer, företagare inom återvinning, återbruk, reparation och redesign, politiker, tjänstemän från flera förvaltningar i Östersunds kommun med flera.

- **FRUKOSTTRÄFF FÖR FÖRETAGARE**
Den 9 december ordnades en digital frukostträff med syfte undersöka intresse och möjligheter för en kretsloppspark i Östersund bland reparatörer, hantverkare, mindre företagare som inriktat sig på återbruk. På träffen fanns möjlighet att ställa frågor till två företag från Retunas återbruksgalleria.
- **MEDBORGARDIALOG**
För att ta reda på medborgarnas inställning till en kretsloppspark och vad de vill se i en kretsloppspark genomförde vi i oktober en enkätundersökning bland besökarna på återvinningscentralen i Odenskog. Det har även varit möjligt att besvara enkäten och lämna förslag och idéer via kommunens hemsida.
- **WEBB OCH SOCIALA MEDIER**
På www.ostersund.se/kretsloppspark har vi informerat om arbetet löpande. Här och på sociala medier har också våra publika aktiviteter marknadsförts.
- **SAMARBETE MED SKOLOR**
Vi har samverkat med Wargentinskolan och Böle Byskola för att hämta in barn- och ungdomars syn på en kretsloppspark i Östersund.
- **SAMVERKAN INTERNT**
Två interna workshops har genomförts, samt givetvis en mängd möten där vi bearbetat materialet.

Under utredningen har vi oftast arbetat digitalt både när det gäller interna möten och workshops med intressenter.

Metod för att utreda förslag på placering

Vi har arbetat med representanter från flera olika förvaltningar för att få en så bra bild som möjligt.

Följande aktiviteter har projektet genomfört:

- TIDIGARE UTREDNINGAR

Vi har under många år haft utkik över lämpliga platser för att flytta återvinningscentralen i Odenskog. En lista över områden som utretts under tidens gång bifogas i bilaga 1. Under 2020 utreddes möjligheterna till en lämplig placering av en ny återvinningscentral. Under arbetets gång kom vi fram till att vi ville utveckla uppdraget till att i stället gälla en kretsloppspark. I den rapporten kom vi fram till att Verksmon var den bästa tillgängliga platsen. Grunden till den bedömningen var att marken redan var i kommunal ägo och att det fanns en detaljplan som passade för verksamheten. Utredningen syftade då till en återvinningscentral men med möjlighet att utveckla till en kretsloppspark.

- INTERN ARBETSGRUPP

Arbetsgruppen har utöver representanter från Teknisk förvaltning bestått av personer från Samhällsbyggnads- och Kommunledningsförvaltningen. De har bidragit med expertkunskap från sina respektive områden:

- MARK- OCH EXPLOATERING (MEX)

Angående tillgänglig mark.

- PLAN- OCH BYGGAVDELNINGEN

Angående behovet för planläggning samt möjligheten att få igenom en plan som passar aktuell verksamhet. Vi har även samrått om deras bild om möjligheten att få bygglov för vår planerade verksamhet.

- NÄRINGS- OCH LIVSKONTORET

Gällande sakkunskap om etableringar och tillgänglig mark.

- MILJÖ- OCH HÄLSA

För kunskaper om natur- och miljövärden samt övergripande hållbarhet.

Organisation

Representanter i referensgruppen har bjudits in för frågor som rör respektive expertområde i övrigt är det projektgruppen som huvudsakligen arbetet med utredningen.

Styrgrupp & Projektgrupp

Teknisk förvaltning

(Avfall Återvinning, Strategienheten, Projektenheten och Städ- och service)

Samhällsbyggnad

(Miljö- och Hälsa, Plan och Bygg)

Referensgrupp

Kommunledningsförvaltningen

(MEX och Näringslivskontoret)

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen

(Sektor Kompetens Arbete Försörjning – Arbetsmarknadsenheten)

Kultur- och fritidsförvaltningen

(Kultur- och fritidsnämnden)

Namnlista på deltagare, se sista sidan i rapporten.

Omvärldsanalys

Tillgänglighet är viktigast

Vi möts av stort intresse och entusiasm då vi berättar om kommunens utredning om en kretsloppspark. Det önskemål som framförs av nästan alla tillfrågade intressenter är att kretsloppsparken ska ha en tillgänglig placering. Val av placering av en park har också stor påverkan på intresset att bedriva verksamhet där.

Många tycker att det dröjer för länge innan en kretsloppspark kan stå färdig och vill gärna starta samarbeten så snart som möjligt.

Följande avsnitt innehåller bland annat synpunkter och inspel från möten med utredningens intressenter, resultat från enkätundersökningar och beskrivningar av liknande satsningar eller planer på satsningar i andra kommuner.

Många medborgare har önskat att kretsloppsparken ska vara tillgänglig utan bil.

Intressenter

Så här tycker de vi pratat med:

Medborgare

Under hösten 2021 frågade vi medborgarna om vad de tycker om en kretsloppspark men också om man handlar begagnat, se bilaga 4. Sammanfattningsvis tycker våra medborgare så här:

- Nästan alla tillfrågade vill ha en kretsloppspark
- Bygghandel, secondhandbutiker och café vill de ha på plats
- Det måste vara snyggt och trevligt
- Det ska gå att ta sig dit med kollektivtrafik
- Det måste vara rymligt
- Dela på flödet av bilar med och utan släp
- Öppettiderna ska vara generösa

Lördagen den 23 oktober 2021 träffade vi besökare på återvinningscentralen i Odenskog under några timmar. Besökarna var positiva till att svara på våra frågor om vilka funktioner de vill se på en kretsloppspark och vad kommunen bör tänka på vid val av plats.

Destinationsbolag/stadsutveckling

Destination Östersund är positivt inställda till en kretsloppspark med ett tillgängligt läge och ser flera möjliga samverkansområden:

- Möjligheter till samverkan och utvecklingspotential med centrumhandeln.
- Möjligt samarbete kring gemensam webbplattform för att marknadsföra produkter
- Samordnad varudistribution för att minska trafikflödet in och ut i centrum.
- Destination Östersund skulle potentiellt kunna ha en roll som centrumledare eller ha utvecklingsansvar för en kretsloppspark för att knyta samman denna ytterligare med staden.

Företagen

Vi har haft träffar med enskilda företag inom både återvinningsbranschen och second-handbranschen.

- Samtliga är intresserade av samarbete i någon form.
- Vissa är intresserade av att finnas på plats på en kretsloppspark beroende på placering och tillgänglighet men även intressen av samarbete mellan en kretsloppspark och befintliga verksamheter finns.
- Flera secondhandföretag är intresserade av ett samarbete kring återförsäljning av varor.
- För vissa företag är det mycket viktigt att få vara med i utvecklingsarbetet. På så sätt ökar möjligheterna till att kretsloppsparken kan komplettera dagens verksamheter och risken att beslut påverkar nuvarande verksamhet minskar.
- Flera butiker vittnar om ett stort intresse för second hand hos kunderna och ser möjligheter att utvecklas tillsammans med en kretsloppspark.

“Den cirkulära ekonomin innebär nya affärsmöjligheter och kan bidra till ökad konkurrenskraft för svenska företag”

Svenskt Näringsliv

Biståndsorganisationer

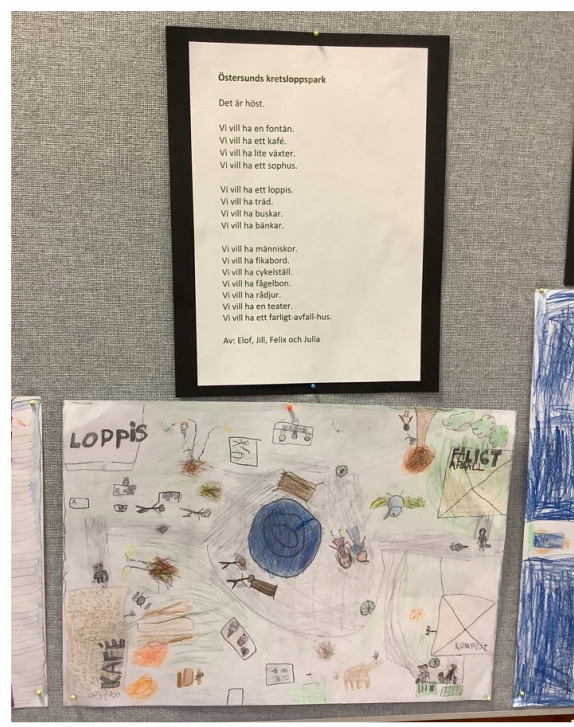
Biståndsorganisationerna har varit aktiva och intresserade av att delta i diskussioner kring kretsloppsparken. Organisationerna gör redan idag ett stort arbete med att sortera och hantera stora volymer av varor för återförsäljning och har ett stort kunnande om säljbarhet och flöden. Följande synpunkter finns:

- Det är viktigt att skapa förutsättningar för en mer hållbar konsumtion i samhället och att second-handbranschen når en bredare kundgrupp.
- Det är mycket positivt att kommunen tar ett ansvar gällande detta och är intresserade av ett fortsatt och utvecklat samarbete beroende på en eventuell kretsloppsparkens upplägg.
- Möjligheter till att nischas sig, genom specialisering på olika produktgrupper som en utveckling av sina nuvarande butiker är inte omöjlig. Det vore önskvärt med en utvecklad dialog kring detta.
- Det kan finnas intresse att finnas på plats på en kretsloppspark men detta är beroende av parkens placering och tillgänglighet.
- Det finns en farhåga hos några av organisationerna att de bästa sakerna hamnar på kretsloppsparken och inte hos biståndsorganisationerna. Men med rätt förutsättningar och samverkan är en kretsloppspark positivt!

Lågstadiееlever

Klass 1 på Böle byskola funderade kring hur en Kretsloppspark ska se ut och vad som ska finnas där. De tänkte också en del kring vad skräp egentligen är och om man kanske kan använda det igen på något sätt?

De fick i uppgift att rita vad de kom fram till. Att det bör finnas café, loppis och bibliotek var eleverna ganska överens om. Men de hade även idéer på hållbara lösningar som laddstationer för elbilar, rulltrappor som drivs av solenergi och skräddare för lagning av kläder.

Fler bilder av elevernas arbeten finns i bilaga 3.

Gymnasieelever

Vi arbetade också med en klass som går andra året på Teknikprogrammet på Wargentinskolan med inriktning Samhällsbyggande. Eleverna läser kursen Hållbart samhällsbyggande och har kommit med tankar och idéer hur en kretsloppspark ska stimulera unga att återbruka och återanvända, vad som ska finnas på en kretsloppspark för att den ska fungera och var kretsloppsparken ska vara.

Klassen arbetade i grupper och presenterade fyra inspirerande lösningar. De viktigaste är:

- Kretsloppsparken ska vara ljus och fräsch.
- Den bör byggas för att attrahera turister och marknadsföras på Visit Östersund.
- Den ska också marknadsföras i sociala medier som ungdomar använder.
- Där ska finnas café med billigt fika som producerats på matsvinn, gratis wifi och volontärarbete för ungdomar.
- Det ska finnas ett belöningsystem för att lämna in saker och det ska vara öppet dygnet runt.
- Det ska gå att ta sig till kretsloppsparken med buss eller cykel.
- Det ska finnas secondhandbutiker, återvinningscentral, bilskrot med självplock (den är dock reglerad i tid för att inte skapa bullerstörningar), bilpool och uthyrning av elcyklar.
- Det ska finnas fräscha toaletter.
- Gruppernas fyra förslag på placering av Kretsloppsparken är:
Parkeringen vid ICA Maxi (Stadsdel norr), Bangårdsgatan (där Grillstad finns idag), Lillänge (där betongfabriken funnits) och Travet.

Fler bilder av elevernas arbeten finns i bilaga 3.

Utbildningsaktörer

Vi har träffat flera utbildningsaktörer. Sammantaget finns ett stort intresse av att samarbeta med en kretsloppspark.

- Intresse att samverka kring lokaler är stort. Gällande behov nämns föreläsningssal med flexibel möblering, syateljé, snickarverkstad och eventuellt tapetserarverkstad.
- Intresse finns för samverkan kring utformning av utbildningar, kurser och workshops inom området återbruk, reparation och hållbarhet för både privatpersoner, barn- och skolungdomar men också uppdragsutbildningar från företag eller offentlig sektor.
- En tillgänglig placering nämns som viktigt om samverkan kring detta ska kunna vara aktuellt.
- Det är brist på lokaler för att bedriva kurser, utbildningar och workshops inom området.
- Omställningsarbetet är brådskande - det finns skäl att påbörja ett samarbete kring omställningsarbete, hållbarhet och cirkulär ekonomi innan en kretsloppspark finns på plats. Det kan handla om föreläsningsserier eller samarbete gällande utformning av kurser och utbildningar.

Det finns ett stort intresse för att skapa skräddarsydda och nya utbildningar men även infoga befintliga i kretsloppsparken. Några aktörer som anmält intresse redan under utredningens gång är Studieförbundet Vuxenskolan, Folkuniversitetet och Spilloteket. Foto: Håkan Wike

Resultat från workshop och frukostseminarium

I juni 2021 höll vi workshop om Kretsloppspark i Östersunds kommun. Det var ett hundratal deltagare som först fick lyssna till ReTuna i Eskilstuna, IKEA som har butik på Retuna, Alelyckans kretsloppspark i Göteborg, Dala återbyggede på, MVG-gallerian i Umeå och Återbruket i Järpen.

Av allt spännande och inspirerande framkom bland annat detta:

- Planera för stora ytor för det kommer säkert fler fraktioner som kan sorteras ut.
- Se till att ha människor med beslutsmandat med i planeringen.

- Fokusera på någon del av allt som kan göras inom kretslopp och cirkulär ekonomi. Försök inte greppa allt på en gång.
- Återbruk ger människor möjlighet att utvecklas, inte bara de som är långt från arbetsmarknaden utan alla.

Till sist fick åhörarna själva delta, här följer ett axplock av idéerna som kom fram:

- Återbruk och avfall på samma ställe och det ska vara bemannat.
- Butiker för små och stora grejer.
- Social mötespunkt och plats för utbildning.
- Reparationsbutiker där man kan lämna in för reparation, och andra där man kan lära sig reparera själv.
- Jobb som leder vidare till andra jobb. Låt personalen vara blandad, både ideella och näringsbaserad. En grund för nyföretagande.
- Generösa öppettider och öppet även när det är obemannat för behöriga besökare (grönt kort).
- En kretsloppspark som är anpassad för Östersund och Jämtland.
- Café där matsvinn tas tillvara och som kanske bedriver egen odling.
- Fokusera på avfallslag som ger mest miljönytta att återanvända.
- Fortsätt att ha bred dialog med företag och andra aktörer för att inte tappa bort flöden av material.

Lagar och regler

Det finns många lagar och regler att förhålla sig till. Vi kan också konstatera att det finns en del myter och missuppfattningar om vad kommunen kan och får göra.

Exempel

- Det finns inget legalt hinder mot att kommunen efter-sorterar avfall som har lämnats i exempelvis en åter-vinningscontainer om syftet är att se om det finns avfall som lämpar sig för återbruk eller materialåtervinning.
- Att erbjuda medborgare insamling av avfall för förbe-redelse för återanvändning bör ses som god service till medborgare i kommunen. Återbruk är att betrakta som en behandlingsmetod av avfall och är den högst priorite-rade behandlingsmetoden i avfallstrappan.
- Då det gäller avgiftsfinansiering kan avfallsavgifter användas för förberedelse för återbruk och andra kostnader förknippade med att omsätta sådana produkter, material och så vidare eftersom det är en oundviklig del av återanvändningskedjan.

Kommunen får inte plocka upp något ur containrarna

Jo, det går då avfallet ägs av kommunen när det är slängt

- Kommunen har möjlighet att själv sälja produkter eller komponenter som har förberetts för återanvändning eftersom det är ett led i återanvändningen och en tillåten offentlig säljverksamhet. Men en kommun får endast bedriva näringsverksamhet om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna i kommunen. Det finns ytterligare ett antal lagar att ha koll på. Exempelvis måste kommunen ta ut marknadsmässiga priser för att inte snedvrída marknaden. Vid vinst från verksamheten kan vinsten användas för att finansiera verksamhet som annars skulle finansieras av avfallstaxa för att på så sätt kunna minska behovet av höjningar. Detta räknas inte som otillåten vinst.

Kommunen får inte hålla på med försäljning

Jo, de kan sälja om det inte är vinstdrivande verksamhet

Kommunen ska enligt lag arbeta för återbruk

- Sedan 1 augusti 2020 finns det en skyldighet för kommunen att lämna information om den har avfall som kan förberedas för återanvändning men där det inte görs idag (till exempel skickas till förbränning eller deponi). Kommunen ska även överväga att erbjuda avfall till den som avser att yrkesmässigt förbereda det för återanvändning. Bestämmelserna gäller bara information och övervägande att lämna och innebär inga krav.
- Sedan 1 augusti 2020 har också kommunerna fått i uppgift att informera hushållen om avfallsförebyggande åtgärder för att minska uppkomsten av avfall. Det kan till exempel handla om återbruk, hur man minskar matsvinnet eller gälla betydelsen av minskad konsumtion.

Hur gör andra kommuner?

Många har redan kommit långt och planerar för nästa steg

Under utredningen har projektgruppen tittat på hur andra kommuners koncept är utformade och hur de har organiserat återbruket. Det finns en stor bredd av koncept och ambitionsnivåer. Från stora shoppinggallerior med kommersiellt drivna butiker till kommundriven loppmarknad. Utöver de koncept vi presenterar nedan har vi stött på en mängd ytterligare kommuner som är på gång med liknande satsningar.

- RETUNA ÅTERBRUKSGALLERIA, Eskilstuna

Affärsidé:

ReTunas affärsidé är att erbjuda hållbar shopping och vara en folkbildare i miljöfrågor. ReTuna ligger vägg i vägg med återvinningscentralen och det är därifrån varorna till gallerian kommer. ReTuna Återbruksgalleria har genererat över 50 nya arbetstillfällen. Gallerian har blivit en internationell nyhet och en turistattraktion. Där finns kommersiellt drivna butiker som säljer produkter från återvinningscentralen. Här finns cirka 15 butiker däribland IKEA samt ett café. I samma byggnad som ReTuna Återbruksgalleria driver Eskilstuna Folkhögskola sin ettåriga utbildning Recycle Design – Återbruk.

Organisation:

ReTuna Återbruksgalleria ägs av det kommunägda bolaget Eskilstuna Energi och Miljö, EEM. För att hålla samman konceptet och samverka mellan alla ingående parter på ReTuna finns verksamhetsledande funktion som är anställd av Eskilstuna Energi och miljö.

- RE:UMEÅ, Umeå

Affärsidé:

I Umeå sker ett arbete för att skapa en återbruksgalleria i MVG-gallerian mitt i centrum. Idén är att skapa en testbädd för samverkan mellan olika aktörer med fokus på återbruk och cirkulär ekonomi. Satsningen sker i samarbete med utvalda entreprenörer och företag för att erbjuda medborgare alternativ till ny konsumtion såsom återanvändning, delningstjänster, up-cykling, ut-hyrningstjänster, secondhand och reparationer.

Organisation:

Drivs som ett samarbete mellan Fastighetsbolaget Diös, Coompanion (främjar kooperativt företagande), Umeå Näringslivskontor och Vakin (Vatten och avfallsbolag för Umeå, Nordmaling och Vindelns kommuner.)

- RE:STORE HÖGA KUSTEN, Härnösand

Affärsidé:

Re:store är en satsning på en galleria för återbrukade, återanvända och hållbart producerade produkter. På många sätt är konceptet likt Retuna med skillnaden att Re:store ligger i centrala Härnösand. Gallerian öppnade i början av detta år och erbjuder plats för företagare som vill förlänga livet på varor genom att sälja second hand, renovera eller skapa nytt genom att återanvända material och produkter. Gallerian är också tänkt att vara en mötesplats för nytänkande och inspiration, till exempel workshops, föreläsningar och andra typer av möten.

Organisation:

Drivs som projekt under Arbetsmarknadsenheten

- ÅTERBRUKET ÅRE, Åre

Affärsidé:

Återbruket är ett arbetsmarknadsprojekt med två huvudsyften: att ge sysselsättning till personer som står utanför den reguljära arbetsmarknaden samt att minska på kommunens avfall genom att ta tillvara på det som annars skulle ha slängts på återvinningscentralen. Återbruket har stort fokus på design och vill inspirera till ökat återbruk. Bland annat utför de inrednings- och utsmyckningsuppdrag runt om i kommunen vilket gett stor uppmärksamhet i media och skapat stolthet hos åreborna. Inom ramen för projektet utreds möjligheterna att skapa förutsättningar för en fullfjädrad kretsloppspark i Åre kommun.

Organisation:

Drivs som ett projekt under Arbetsmarknadsenheten.

- ALELYCKANS KRETSLOPPSPARK, Göteborg

Affärsidé:

Alelyckans Kretsloppspark har funnits i 20 år och haft samma koncept i många år. Kretsloppsparken utgår från en återvinningscentral där återbrukbara produkter sorteras ut genom personlig mottagning för att testas, uppgraderas och säljas. En av verksamheterna kallas Återbruket. Det kan liknas vid en byggvaruhandel för begagnade byggmaterial, verktyg och maskiner, exempelvis fönster, dörrar, gräsklippare, tvättmaskiner och toalettstolar. Kommunen driver också ett café och en verkstad där främst cyklar repareras och byggs om för att sedan säljas. Stadsmissionen samarbetar med återvinningscentralen och bedriver försäljning av möbler, husgeråd, prydnadsaker, textilier med mera.

Organisation:

Kommunens avfallsorganisation driver Återbrukets testverksamhet och butik. Kommunens arbetsmarknadsenhet driver Returens cykelverkstad och caféet. Ett samarbete sker med Stadsmissionen.

- CIRKULATIONSPLATS BODEN, Boden

Affärsidé:

Det unika med den här satsningen är att det gör återbruk enklare och mer tillgängligt för medborgarna då det ska säljas i befintliga butiker. Konceptet är fortfarande under planering och har ännu inte beslutats politiskt i skrivande stund. Här samlas saker med återbrukspotential in via återvinningscentralen och transporteras till en lagerlokal med verkstads möjligheter där de sorteras, rengörs och eventuellt renoveras för att sedan återförsäljas i någon av stadens butiker. De varor som inte kan säljas via de kommersiella butikerna återförsäljs i kommunens egen butik vid återvinningscentralen.

Organisation:

Renoveringen av sakerna sköts via arbetsmarknads satsningar och 100% av förtjänsten går till butikerna som heller inte betalar för varorna.

- DALA ÅTERBYGGDEPÅ, Borlänge

Affärsidé:

Dala återbyggdepå är en bygghandel för begagnat eller överblivet byggmaterial, både från privatpersoner och företag. Huvudfokus är att minska byggavfallet vilket är ett av det viktigaste målet i kommunens avfallsplan.

Organisation:

Drivs av Borlänge energi, det kommunala bostadsbolaget Tunabyggen, det kommunala fastighetsbolaget Hushagen, Dalarnas försäkringsbolag och Borlänge kommun

Placering

Läget, läget läget...

Under flera år har vi tillsammans med mark och– exploateringsenheten letat efter möjliga platser, men även själva funderat över lämpliga placeringar. Sammantaget har vi undersökt 19 alternativ. En karta och beskrivning över dessa finns i bilaga 1.

Vid bedömningen av en ny placering har de viktigaste faktorerna varit:

- **TILLRÄCKLIGT STOR YTA**
Vid en jämförelse med andra Återvinningscentraler/Kretsloppsparker har vi kommit fram till att det behövs en yta på 5-7 hektar beroende på funktioner och utformning. Vi behöver också ta höjd för möjligheten att växa.
- **INTE STÖRA NÄRBOENDE**
Störningar uppstår främst på grund av ökad trafik men även från buller vid lastning, lossning av avfall och hantering av containrar.
- **TILLGÄNGLIG FÖR BESÖKARE**
Om verksamheten ska kunna vara det nav i omställning till en cirkulär ekonomi som vi vill behöver den vara tillgänglig. Den ska vara möjlig att nå även med cykel, gång och buss.

Bilden visar de fyra placeringsalternativ som vi tittat närmare på i den här utredningen. Norr 1:20 är den plats vi förordar för en möjlig etablering av en kretsloppspark.

Bedömning av lämpliga placeringar

Vi förordar Norr 1:20 för en placering av en kretsloppspark vilket framgår i avsnittet "Förslag". Fastigheten ägs inte av Östersunds kommun men en dialog är påbörjad av Mark- och exploatering med ägaren, Östersundshem.

Även Verksmon bedöms som en möjlig placering av en kretsloppspark enligt förslaget och presenteras nedan som ett reservalternativ.

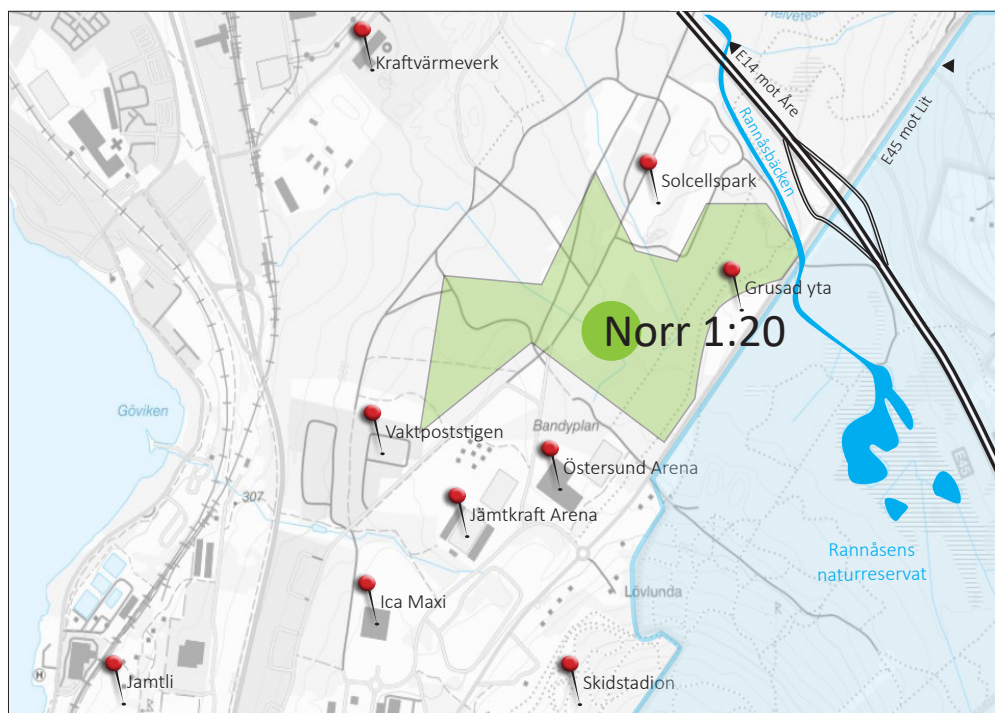
Oavsett vilken plats som blir aktuell krävs ett avsteg från gällande handelspolicy.

Eftersom en flytt av återvinningscentralen i Odenskog är nödvändig av arbetsmiljö- och trafiksäkerhetsskäl tar vi även med två ytterligare alternativ: Furulund och Gräfsåsen. Dessa platser är inte lämpliga placeringar för en kretsloppspark enligt förslagets koncept, då platserna är för otillgängliga om man inte har bil. Men de kan fungera för en flytt av återvinningscentralen och löser det akuta problemet med trafiksituationen och platsbristen i Odenskog.

De olika placeringsförslagen som vi tittat närmare på i den här utredningen presenteras nedan.

Norr 1:20

- den placering vi tycker är mest lämplig för en kretsloppspark

Den ljusgröna markering visar hela området som är 33 hektar till ytan. En kretsloppspark enligt det koncept vi föreslår skulle behöva 5-7 hektar beroende av intresse från företag som vill etablera sig på området.

Förutsättningar

- **BESKRIVNING OMKRINGLIGGANDE VERKSAMHETER**
Området avgränsas i sydväst mot reservområde till Arenan, i norr finns en solcellspark och nordväst ytterligare en bit bort är värmeverket i Lugnvik. Närmsta permanenta bostadsområdet är det nybyggda bostadsområdet på Vaktpoststigen. De lite mer närliggande attefallshusen kommer att flyttas. Mot sydöst finns det en privat fastighetsägare som har en grusad yta som har används för upplag av bland annat timmer och snö.
- **LÄMPLIG PLACERING FÖR EN KRETSLOPPSPARK?**
Ja den är lämplig för en kretsloppspark. Alltså en plats för både återvinning och återbruk av avfall samt verksamheter såsom utbildning, verkstäder, butiker, café med mera. Men det förutsätter isådana fall ett avsteg från kommunens gällande handelspolicy.
- **TILLGÄNGLIGHET FÖR BESÖKARE**
Det är lätt att ta sig till från platsen från hela kommunen. Det går stadsbuss till Arenaområdet. Området nås lätt via gång- och cykelvägar från Östersunds stad.

- **FASTIGHETSÄGARE**
Norr 1:20 (grönmarkerat) ägs av Östersundshem, Norr 1:13 (markerad som grusad yta) har en privat fastighetsägare. Det går att skapa en kretsloppspark på enbart Norr 1:20 men om det går hade Norr 1:13 med sin grusade plan varit lämplig för placering av ramper och containers. Marken används idag för upplag av bland annat snö och timmer.
- **BYGGLOV/PLANLÄGGNING**
Det krävs en ny detaljplan då området är nära bebyggelse. Det finns planer på att genomföra ett programarbete för ett större område där denna mark ingår.
- **INFRASTRUKTUR**
Vatten, avlopp, fjärrvärme, fiber finns i närområdet (dock inte framdraget).
- **ÖVERSVÄMNINGSRISK**
Enligt kommunens skyfallskartering finns det risk för att vatten samlas i området vid skyfall vilket gör att det ställer krav på hantering av nederbörden. Det mesta vattnet avleds via Rannåsbäcken, se karta.
- **REKREATIONSOMRÅDE**
Inom området finns stigar som frekvent används av det rörliga friluftslivet.
- **NATURVÄRDEN**
Skogen i området är viktig då den är en länk mellan Rannåsens naturreservat och skogarna sydöst om Lugnvik vilket underlättar spridningen av växter och djur mellan områdena. Påverkan på naturvärden vid en byggnation blir större ju större del av skogen som tas i anspråk.

Området är delvis utdikad och dikena omfattas av strandskydd vilket kan medföra en del tillståndsprocesser vid en detaljplan.

Möjligheter

- **UTVECKLING AV STADSDELEN**
I det här området kan det vara möjligt att samarbeta med befintliga verksamheter i närområdet. Exempelvis destinationsutveckling i samverkan med solcellsparken, Rannåsens naturreservat, kraftvärmeverket. Tillsammans finns möjlighet att skapa ett fint marknadsfönster där Östersunds kommun visar upp sina hållbarhetsåtgärder. Kombinationen av det stadsnära läget och närheten till E14 ger stora möjligheter att locka fler besökare både till Östersund och kretsloppsparken.
- **STORA MÖJLIGHETER ATT UTVECKLA VERKSAMHETEN**
Området är stort och har ett tillgängligt läge. Det gör att det finns utrymme att utveckla en kretsloppspark med bred verksamhet som kan anpassas efter stadens behov och utgöra en del i kommunens omställningsarbete.

- **BEVARA OCH UTVECKLA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN?**
Grönytor och dagvattenhanteringen kan anläggas så att biologisk mångfald kan bevaras eller till och med utvecklas. Men kan också tänka sig bivänliga blomsterstråk och bomöjligheter för fladdermöss, fåglar etc.
- **GÖRA GENVÄG TILL KRAFTVÄRMEVERKET I LUGNVIK**
Eventuellt finns möjligheten att köra transporter till kraftvärmeverket i Lugnvik på befintliga bakvägar. Vägarna kan dock behöva rustas upp.

Utmaningar

- **ANDRA INTRESSETER AV MARKEN**
Det behövs ett samlat grepp för planering av hela området. Exempelvis behöver arenaområdets behov av eventuell utveckling tas i beaktande vid placering av kretsloppsparken. Planeringsarbetet har redan påbörjats.
- **KOMMUNEN ÄGER INTE MARKEN**
Fastigheten (Norr 1:20) ägs av Östersundshem. Diskussioner förs mellan Mark- och exploatering och Östersundshem angående denna mark. Fastigheten Norr 1:13 ägs av en privat fastighetsägare. Båda fastigheterna behövs dock inte för att kunna etablera en kretsloppspark.
- **RANNÅSENS NATURRESERVAT**
Rannåsens naturreservat ligger på andra sidan vägen. Den största risken för reservatet är om möjligheten för växter och djur att sprida sig mellan Rannåsens naturreservat och skogarna sydöst om Lugnvik påverkas. Det innebär att gröna korridorer behöver skapas om en etablering blir aktuell.
- **RANNÅSBÄCKEN-DAGVATTEN**
Dagvatten behöver lösas på ett sådant sätt att föroreningar inte riskerar att påverka Rannåsbäcken och Semsån vilka är känsliga och viktiga lekområden för harr och öring. Delar av det utpekade området ligger också inom vattenskyddsområdet, vilket ställer vissa krav på anläggningen.
- **DET RÖRLIGA FRILUFTSLIVET**
Den stigstruktur som finns idag skulle kunna göras mer attraktiv med mer besöksmål som hinderbanor, skulpturer av återbrukat material, ängsmark med mera.

Verksmon

- reservalternativ i konkurrens med plats för elintensiv industri

Flera tomter inom det grönmarkerade området skulle kunna vara intressanta för placering av en kretsloppspark.

Förutsättningar

- **LÄMPLIG PLACERING FÖR EN KRETSLOPPSPARK?**
Ja den är lämplig för en kretsloppspark. Alltså en plats för både återvinning och återbruk av avfall samt verksamheter såsom utbildning, verkstäder, butiker, café mm. Men det förutsätter isådana fall ett avsteg från kommunens gällande handelspolicy.
- **TILLGÄNGLIGHET FÖR BESÖKARE**
Bilburna kan lätt nå området genom att det ligger nära E14. Gång- och cykelväg finns över E14, via bron och via tunnel. Buss går idag enbart för arbetspendeltrafik upp till Verksmon. Det finns många bussar till Torvalla centrum.
- **FASTIGHETSÄGARE**
Östersunds kommun
- **BYGGLOV/PLANLÄGGNING**
Här finns de enda större lediga tomterna i Östersunds kommun som är detaljplane-lagda för verksamheter. Byggnation av en Kretsloppspark bedöms kunna göras utan avvikelser i befintlig plan.
- **INFRASTRUKTUR**
Vatten, avlopp, fjärrvärme, fiber finns framdraget till fastigheterna.
- **ÖVERSVÄMNINGSRISK**
Enligt kommunens skyfallskartering riskerar det att bli stråk över området vid skyfall från närliggande skogar vilket bör tas med vid planering av dagvattenhanteringen.

- **REKREATIONSOMRÅDE**
Själva marken i sig används idag inte för rekreation annat än som transport till det närliggande området Spikbodarna där det finns gott om skidspår, vandringsleder och mountainbikeleder.
- **NATURVÄRDEN**
Området är naturinventerat i samband med framtagande av detaljplanen. Norr om Hägnvägen har det med undantag för några äldre tallar inte bedömts finnas några övriga naturvärden att ta hänsyn till vid byggnation. Däremot finns naturvärden att ta hänsyn till söder om Hägnvägen och söder om Woolpowers nya fabrik.

Möjligheter

- **MÅNGA ALTERNATIV TILL PLACERING**
Inom området finns mycket ledig mark som kan vara lämplig för etablering av en kretsloppspark. Kretsloppsparken skulle till exempel kunna lokaliseras i anslutning till Woolpowers nya lokaler eller i närheten av kommunens gamla stenlager.
- **TID TILL BYGGSTART**
Tiden till byggstart är sannolikt betydligt kortare här än på Stadsdel Norr. Det finns några tomter som redan är avverkade och en del är även hårdgjorda (gamla stenlagret).
- **UTVECKLING AV STADSDELEN**
Kretsloppsparken kan bli ett attraktivt besöksmål vilket bidrar till stadsdelen Torval- las utveckling. Närheten till E14 möjliggör en etablering av laddplatser och annan service för förbipasserande som kan locka fler besökare.
- **STORA MÖJLIGHETER ATT UTVECKLA VERKSAMHETEN**
Området är stort och har ett tillgängligt läge. Det gör att det finns utrymme att utveckla en kretsloppspark med bred verksamhet som kan anpassas efter stadens behov och utgöra en del i kommunens omställningsarbete.
- **BEVARA OCH UTVECKLA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN?**
Grönytor och dagvattenhanteringen kan anläggas så att biologisk mångfald kan bevaras eller till och med utvecklas. Men kan också tänka sig bivänliga blomsterstråk och utrymmen för fladdermöss, fåglar etc.
- **TRANSPORTER AV SORTERAT MATERIAL**
Nära till E14 för borttransport av material.

Utmaningar

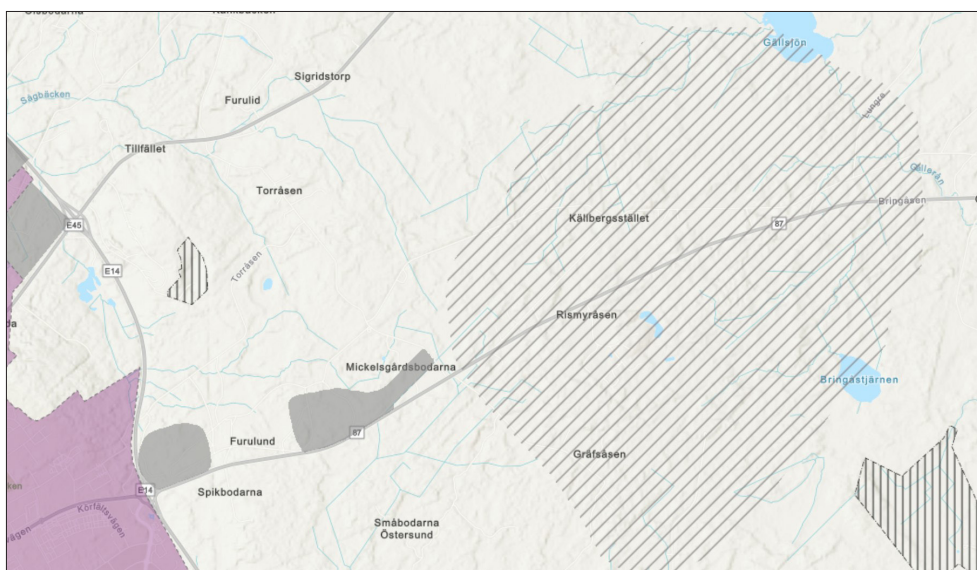
- **KOMMUNEN VILL SPARA MARKEN TILL ELINTENSIV INDUSTRI**
Området har möjlighet för uttag av stora mängder el vilket gör den attraktiv för elintensiv industri, till exempel vätgasproduktion och batterifabrik.
- **EVENTUELLT VÄNSTERSVÄNG**
Vid byggnation öster om Hägnvägen blir det vänstersväng för att komma in till området med risk för köbildning om det kommer många mötande bilar. Det bedöms inte som något stort problem idag, men bygger man fler besöksstata verksamheter längre in i området i framtiden kan det bli problem.

- **FRAMTIDA RISK FÖR KÖER VID AVFARTEN FRÅN E14**
Det kan bli köbildning på E14 i framtiden om det byggs andra besökstata verksamheter i området. Då kan det behövas en åtgärd för att flytta köbildningen från E14. Idag bedöms risken för köbildning som låg vid bedömning av den trafikmätning som är gjord.
- **VATTENSKYDDSSOMRÅDE**
Området ligger inom vattenskyddsområdet för Storsjön på grund av att dagvattennätet leder till Storsjön och med att anläggningen behöver tillståndsprövas enligt miljöbalken kommer alla krav inklusive vattenskyddsföreskrifter att ingå. Vattenskyddsföreskrifterna ställer krav på hantering av massor, läckage, hantering av oljeprodukter och brandfarliga vätskor med mera. Detta är hanterbart.

Gemensamt för de två placeringar som ej bedöms vara lämpliga

Om vare sig Norr 1:20 eller Verksmon blir tillgängliga får vi ge upp planen om en kretsloppspark enligt föreslaget koncept och i sådana fall arbeta om förslaget utifrån andra förutsättningar. Det skulle exempelvis innebära att färre aktörer är intresserade av ett samarbete.

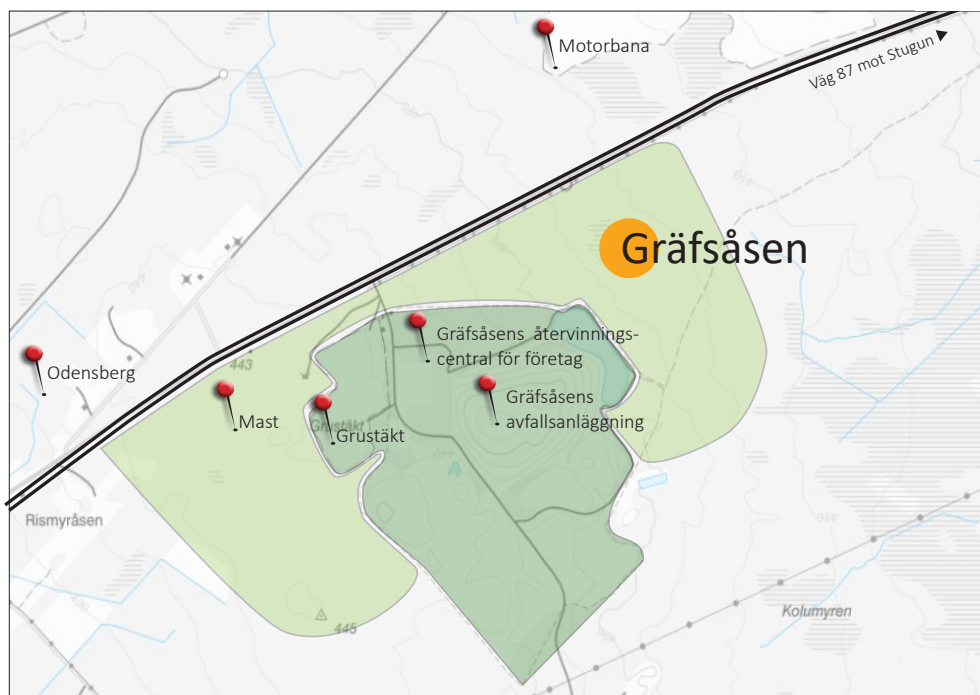
Det skulle gå att flytta återvinningscentralen till Gräfsåsen eller Furulund, men det är relativt otillgängligt för besökare utan bil. Ingen av platserna i området är lämpliga att cykla eller gå till. Man behöver passera E14 vid Lillängerrondellen och färdas via väg 87, vilka båda saknar anpassning för säker gång- och cykeltrafik. Det finns ingen stadsbuss men platserna passeras av en landsvägsbuss ca 10 gånger per dag.

Bildutdrag från remiss Översiktsplan 2040 streckat är skyddsområde runt Lungre motorstadion och Gräfsåsen där inga nya bostäder får byggas och vid försäljning ska kommunen överväga köp. Området är dock möjligt för bebyggelse av återvinningscentral då det är en verksamhet som innebär mindre störningar än Gräfsåsens avfallsanläggning. Gråa områden är områden som i Översiktsplanen anges som lämplig för verksamheter som inte kan integreras med bostadsbebyggelse.

Gräfsåsen

- en placering i anslutning till Gräfsåsens Avfallsanläggning

På mörkgrönt område finns idag Gräfsåsens avfallsanläggning inklusive en återvinningscentral för företag samt en grustäkt. Ljusgrönt område är område som är möjligt för placering av en återvinningscentral för privatpersoner.

Förutsättningar

- **MÖJLIGA PLACERINGAR**
En återvinningscentral skulle kunna placeras öster eller väster om infarten till avfallsanläggningen.
- **LÄMPLIG FÖR EN KRETSLOPPSPARK?**
Platsen är lämplig för en återvinningscentral med bra utsortering men inte för en kretsloppspark då den inte är tillgänglig för kommunmedborgare utan bil. Det som skulle kunna utvecklas på platsen är byggåterbruksverksamhet vilket skulle kunna samordnas Gräfsåsens avfallsanläggning.
- **TILLGÄNGLIGHET FÖR BESÖKARE**
Det går bra att ta sig till Gräfsåsen med bil men ligger relativt långt från centrum. Det finns ingen cykelväg genom Lillångerondellen och det finns ingen cykelväg längs väg 87. Landsvägsbussarna 132 och 40 passerar cirka 10 gånger per dag i vardera riktningen. I dagsläget ligger närmsta busshållplats cirka 30 min gångväg från Gräfsåsen via väg 87.
- **FASTIGHETSÄGARE**
Östersunds kommun
- **BYGGLOV/PLANLÄGGNING**
Det behövs ingen detaljplan. Gräfsåsens skyddsavstånd är betydligt längre än för en återvinningscentral. I Översiktsplan 2040 anges att "Inom skyddsavståndet på 1 000 meter från Gräfsåsens avfallsanläggningens yttre gränser ska inga nya bygglov för bostäder beviljas. Vid försäljning av befintliga bostadsfastigheter inom skyddsavståndet ska kommunen överväga köp". Den tillkommande påverkan kan sannolikt hanteras i en bygglovsprocess enligt Plan & byggavdelningen.

- **INFRASTRUKTUR**
Det saknas infrastruktur för kommunalt vatten, kommunalt avlopp och fjärrvärme.
- **ÖVERSVÄMNINGSRISK**
Området är inte med i kommunens skyfallskartering men det bedöms inte vara någon stor översvämningsrisk. Detta behöver dock utredas närmare.
- **REKREATIONSOMRÅDE**
Aktuella markområden används idag inte i någon större omfattning för rekreation.
- **NATURVÄRDEN**
Området är inte naturvärdesinventerat.

Möjligheter

- **SAMARBETE MED GRÄFSÅSENS AVFALLSANLÄGGNING**
Platsen ger stora möjligheter för samordning med Gräfsåsens avfallsanläggning vilket ger ett mindre behov av lagringsyta för container på platsen. Det kan även bli ett effektivt samarbete mellan personal de båda anläggningarna.
- **SAMARBETE BIOGASANLÄGGNINGEN**
Om det byggs en tankstation för biogas vid biogaskanläggningen kan även arbetsmaskinerna från återvinningscentralen tanka där.

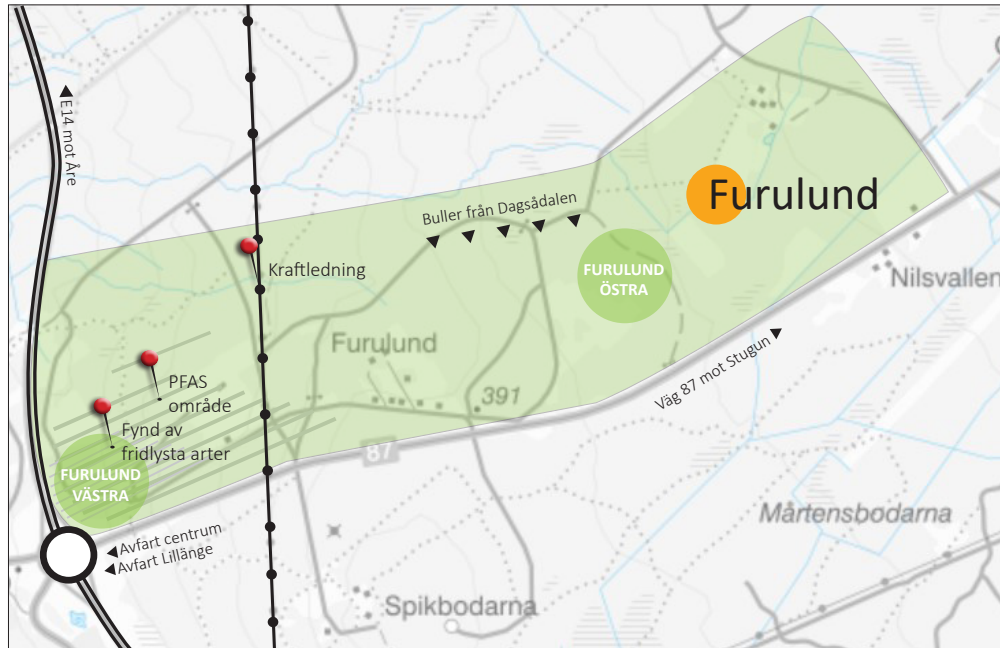
Biogasanläggningen har också behov av vatten och avlopp. Om man kommer fram till att det behöver dras fram kommunalt vatten och avlopp dit är det bra om det finns fler abonnenter med behov.

Utmaningar

- **ANDRA INTRESSEN FÖR MARKEN**
På området finns eventuellt privata intressen för att anlägga en masshanteringsanläggning. Hänsyn behöver tas till skyddsavstånd runt mobilmasten på området.
- **LUKT**
Det finns risk för luktstörningar från befintlig verksamhet på Gräfsåsens avfallsanläggning, exempelvis hantering av slam och matavfall samt inom några år även en biogasanläggning. Detta kan göra området mindre attraktivt för besökare.
- **SAKNAS KOMMUNALT VATTEN**
Det kan vara kapacitetsbrist på grundvatten och det grundvatten som finns luktar svavel (uppgifter från Gräfsåsen som har enskilt vatten). Kapaciteten är även bekymmersam ur brandskyddssynpunkt.
- **SAKNAS KOMMUNALT AVLOPP**
En byggnation skulle innebära behov av enskilda avloppsanläggningar både från personalutrymmen, kundtoaletter och fordonstvätt med mera.

Furulund

- den östra delen är mindre problematisk än den västra

Sammanfattande skiss som förenklat visar viktiga förutsättningar att förhålla sig till i området. Område markerat med Furulund Östra anser vi vara mer lämpligt än Furulund västra. Det är också ett område som pekas ut som mest lämpat område för fortsatt utvecklingsområde.

Förutsättningar

- **MÖJLIGA PLACERINGAR**
I Furulund finns det flera möjliga placeringar. Vi anser att Furulund östra sammantaget är det lämpligaste. Furulund västra är mer tillgängligt men behöver saneras från PFAS innan det kan bli aktuellt. Det finns ingen bra metod för sanering av PFAS än, men det är under utveckling.
- **TILLGÄNGLIGHET FÖR BESÖKARE**
Det är god tillgänglighet med bil via väg 87. Det saknas gång- och cykelväg genom Lillångerondellen och längs väg 87. Närmsta busshållplats är Furulund med samma turtäthet som Gräfsåsen.
- **FASTIGHETSÄGARE**
Östersunds kommun
- **BYGGLOV/PLANLÄGGNING**
Området ligger inom ett område som i översiktsplanen är angiven som lämplig för verksamhetsändamål. Det krävs en ny detaljplan för att vikta olika intressen som bostäder, befintliga och tillkommande verksamheter samt trafiksituationen. En utredning om markanvändning och förutsättningar är framtagen "Rapport Furulund Utredning om markanvändning och förutsättningar 2021-05-11". I rapporten rekommenderas området för nya verksamheter och att bostadsbebyggelsen inte bör utökas. Ny detaljplan bedöms i bästa fall vara klar tidigast våren/sommaren 2023.
- **MARKFÖRORENINGAR**
Området längst ner mot Lillångerondellen, Furulund västra ligger nedströms räddningstjänstens brandövningsplats och är förorenad med PFAS (från brandsläckningsskum). Marken behöver saneras innan den kan bebyggas. Dagvatten måste ledas förbi det förorenade området utan att ta upp föroreningarna.

- **INFRASTRUKTUR**
Vare sig vatten, avlopp, fjärrvärme eller fiber finns i närområdet. Jämtland gymnasiums övningsområde har kommunalt vatten och avlopp men via egen ledning som inte har kapacitet för fler påkopplingar. Vatten och avlopp kommer behöva lösas enskilt fram till dess trycket på området blir så stort att man bedömer att det finns behov av kommunal anslutning.
- **ÖVERSVÄMNINGSRISK**
Enligt kommunens skyfallskartering finns inte några stora avledningsstråk för dagvatten. Det finns dock risk för ett vattendjup på över 1 meter på två platser i den västra delen.
- **REKREATIONSOMRÅDE**
Inom området finns stigar som frekvent används av det rörliga friluftslivet. Det finns skidspår som förbinder Spikbodarna med spårssystemet på Östersunds skidstadion.
- **NATURVÄRDEN**
Någon heltäckande naturvärdesinventering är inte gjord men det finns fynd av rödlis-tade och fridlysta arter av bland annat den sällsynta fjärilen violett guldvinge.

Möjligheter

- **SAMORDNING MED SNÖTIPP**
Området utreds för ny placering av snötippen. Till exempel kan man nyttja samma avtagsväg från väg 87.
- **LOGISK UTVECKLING AV INDUSTRIOMRÅDEN I KOMMUNEN**
Området är en logisk utveckling för industriområden då det ligger nära Odenskog.
- **MINDRE RISK FÖR LUKTFÖRORENINGAR FRÅN BIOGASANLÄGGNINGEN**
Området ligger längre bort från biogasanläggningen vilket gör att risken för luftföro-reningar från den är liten.

Utmaningar

- **STRANDSKYDD**
Stora delar av området är berört av strandskydd men då det främst är anlagda diken är möjligheten större att få marken undantagen från strandskydd i framtida detaljplanen.
- **AVFART MED VÄNSTERSVÄNG**
Placering innebär en vänstersväng från väg 87, vilket innebär risk för trafiksäkerhet och köbildning vilket behöver hanteras med avkörningsfler mm.

Bilagor

Bilaga 1:	Utredda placeringar
Bilaga 2:	Utformning av plats för materialåtervinning
Bilaga 3:	Lågstadie- och gymnasiearbeten
Bilaga 4:	Medborgarenkäter

Namnlista

Projektägare

ERIK LARSSON - enhetschef Strategienheten, Avfall VA

Styrgrupp

ERIK LARSSON - enhetschef Strategienheten, Avfall VA
JENNY FLORBERGER - enhetschef, Avfall Återvinning, Avfall VA
CHRISTER NORLIN - projektledare, Projektenheten
IDA SJÖLUND - avfallsstrateg Strategienheten

Projektsamordnare

IDA SJÖLUND - avfallsstrateg Strategienheten

Byggprojektledare

CHRISTER NORLIN - projektledare, Projektenheten

Projektgrupp

LINNEA BROSTRÖM - avfallsingenjör, Avfall Återvinning
KARIN AXÉN - avfallsingenjör, Avfall Återvinning
JOAKIM BJÖRKLUND - arbetsledare ÅVC, Avfall Återvinning
PERNILLA CEDERLÖF - kommunikatör, Strategienheten
HELENA JANSSON - energi- och klimatrådgivare, Miljö- och hälsa
LISA ESSEEN - utredare och grafisk formgivare, Strategienheten

Referensgrupp

Vid särskilda frågor har representanter från dessa enheter deltagit i möten och bidragit med expertkunskap:

JOHANNA WESTGARD - planarkitekt/samordnare, Plan- och byggavdelningen
CARINA OTTERFALK - näringslivsutvecklare, Näringslivskontoret
JOHAN MAGNI - mark- och exploateringsingenjör, Mark- och exploatering
LENA ALLONEN - verksamhetsutvecklare, Sektor kompetens arbete och försörjning
FRIDA TELL - koordinator, Arbetsmarknadsenheten
JON SÖDER - samordnare civilsamhälle, Kultur- och fritidsenheten
THOMAS JOHANSSON - sektorchef, Städ- och service

TEKNISK FÖRVALTNING

Östersunds kommun, 831 82 Östersund
Telefon 063-14 30 00. www.ostersund.se

ÖSTERSUNDS
KOMMUN
STAAREN TJÄLTE